

NOVI ODMEV

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA
DRUŠTVA SLOVENSKI DOM

LETO 1 • ŠTEVILKA 1
DECEMBER 1996

Štev.	I m e	poklic	pristojen	Vrst člana	stanuje
1	Dr. Zarnik Franc	univ. profesor	Zagreb	redni	~~Loknjak 47~~ Trstkaras 46/b.
2	Dr. Zarnik Boris	univ. profesor	Ljubljana	redni	Salata
3	Dr. Kogej Franc	univ. profesor	Jesenice	redni	Salata
4	Zdovšek Franc	varnatelj	Ponikva	redni	Gunduličeva 16/5
5	Pumpret Hugo	varnatelj	Krško	redni	~~Trzinica 7~~ Deželčičeva 32/5
6	Dr. Zalokar Robert	šil. uradnik	Metlika	redni	Trnjanska (šil. ko)
7	Vavpotič Vladimir	šil. uradnik	Črnomelj	redni	Trnjanska (šil. ko)
8	Šudoklin Pradnje	škola kipar	Š. Jernej	redni	Ilia 85.2
9	Niklaurič Jože	varnatelj ^{skupn. s} za šole	Zagreb	redni	Brammiceva
10	Dr. Čušelin Avgustin	načelnik Lucera	Novo Mesto	redni	Peradoničeva 42

... da je l. 1880 v tedanji banski Hrvaški kar 20.102 ljudi kot materni jezik navedlo slovenščino

... da je bil Josip Noll prvi Zrinski, Fran Gerbič pa prvi Juranić na prai-zvedbi opere Nikola šubić Zrinski (Zagreb, 4. novem-ber 1876)

... da je Matica Hrvat-ska v Zagrebu že l. 1887 ti-skala Rječnik hrvatsko-slo-venski avtorja Augusta Musića, ki je za to prvo izdajo napisal tudi uvod z naslovom Kratek načrt hrvatske slovnice primerje-ne s slovensko

... da je bilo l. 1890 med prebivalci Zagreba 15,20 % Slovencev, 100 let pozneje, ob popisu l. 1991 pa samo še 0,5 %

... da je bila prva slo-venska organizacija na Hrvaškem Slovensko druš-tvo v Pulju, ki je bilo usta-novljeno l. 1904, delovalo pa je dve leti

... da je bila Irma Polak l. 1907 prva Henrietta na prai-zvedbi operete Mada-me Trubadour Srečka Albi-nija, l. 1914 prva Sreča na prai-zvedbi čevljarja iz Delfa Blagoje Berse, l. 1911 prva Marta na prai-zvedbi Vrnitve Josipa Hat-za, l. 1908 pa prva Lidija v Barunu Trenku Srečka Al-binija

... da so se zagrebški Slovenci prvič organizirali 11. februarja 1920, ko je bilo v hrvaškem glav-nem mestu ustanovljeno aka-demsko društvo Triglav, ki je bilo podružnica študen-tske mreže Triglav iz Grad-ca

... da je bil prvi pred-sednik slovenskega društva Narodna knjižnica in čital-nica (ustanovljenega l. 1929), iz katerega se je ra-zvilo današnje Kulturno-prosvetno društvo Sloven-

ski dom, prof.dr. Franc Zarnik

... da se je Narodne knjižnice in čitalnice, zara-di rednih, tedenskih preda-vanj njenega Prosvetnega odelka, med dvema svetov-nima vojnama prijelo ime "druga ljudska univerza v Zagrebu" ("drugo pučko sveučilište u Zagrebu"). Vodstvo je tedaj prejelo tu-di vabilo, da se udeleži se-stanka Zveze ljudskih uni-verz Jugoslavije v Beogru-du.

... da je med dvema svetovnima vojnama samo na zagrebški Umetnostni akademiji študiralo 84 Slo-vencev

... da je bilo za časa NDH (1941 -1945) prepo-vedano delovanje obeh te-danjih slovenskih društev, t.j. društva Narodni dom in Slomškovega prosvetnega društva

... da se je Narodni dom preimenoval v Slovenski dom l. 1945, ko je bil nje-gov predsednik Hinko Nu-čič

... da je l. 1945 Sloven-ski dom pomagal graditi Osnovno šolo Horvati pri Zagrebu, kot zahvalo Hrvat-om za pomoč Slovincem na Hrvaškem v II. svetovni vojni

... da je l. 1953 na Hrvaškem živelo 43.482 Slovencev, štiri desetletja pozneje, l. 1991 pa 22.376, kar je za polovico manj

• • •
Silvin JERMAN, Polona JU-RINIĆ, Darko ŠONC, Franc STRAŠEK, Ilinka TODOROV-SKI

(Viri: Slovenci v Hrva-ški, zbornik Inštituta za na-rodnostna vprašanja, Ljub-ljana, 1995, Marija Barbie-ri, Hrvatski operni pjevači, Zagreb, 1996, Arhiv Slo-venskega doma)

PONOVNO, TODA V NOVI PREOBLEKI

"Zopet korak naprej," se bodo razveseli-li eni, "Kaj pa je Tebe treba bilo," bodo vz-klknili drugi. "Toda, mi gremo naprej, mi gremo naprej, mi strelci," ne ozirajoč se na farizejska modrovanja, sledeč samo pravil-nemu razumevanju najširjih slojev našega življa v Zagrebu, za naše drobno, toda vztraj-no in pravilno delo v prostorih naše 'Narodne knjižnice in čitalnice'."

Tako je pisalo v uvodnem članku z naslovom Na pot, objavljenem v prvi številki Odmeva, prosvetno-informativnega lista oziroma glasila Narodne knjižnice in čital-nice v Zagrebu, ki je izšla 31.oktobra l.1932.

Te besede in ti stavki so zanimivi tudi danes, ko smo v Slovenskem domu, ki je pravni naslednik Narodne knjižnice in čitalnice (nekoč priljubljenega Nakiča), pripra-vili prvo številko novega glasila - tokrat z imenom NOVI ODMEV.

Z njim oživljamo spomin na stare čase, pred 34. leti, ko je izhajal tedanji Odmev in ko so se zagrebški Slovenci srečevali s skoraj enakimi težavami, s kakršnimi se pri društvenem organiziranju spoprijemamo v novih družbenih razmerah, v novi državi in v sodobnem načinu življenja

Danes v Zagrebu živi na tisoče Slovencev: veliko nas je, ki smo se izrekli kot Slo-venci, takih, ki se izrekajo drugače, a se jim po žilah pretaka slovenska kri, pa je še ne-primerno več. Prišli smo v Zagreb iz vseh slovenskih krajev. S starši, sami, z družina-mi. Zagreb, kamor nas je pač pripeljala življenjska pot, je zdaj tudi naše mesto: v njem in za njega smo živeli in živimo.

Naša lastnost je, da se stopimo z okoljem, v katerem živimo, pa včasih celo poza-bimo na naše korenine. In vendar čutimo potrebo po "slovenskem" načinu življenja. Da bi ohranili svoj jezik, svojo kulturo, svoje običaje in svoje navade. Ko delamo, dela-mo, ko se veselimo, se veselimo in zabavamo.

Nič nenavadnega ni, da nas imajo zaradi teh naših lastnosti ostali Zagrebčani, tako Hrvati kot pripadniki drugih narodnosti radi, da so naši prijatelji. Obiskujejo naše dru-štvene prostore, so člani našega društva in se celo učijo slovenskega jezika.

Naše društvo, ki je v skoraj sedemdesetletnem obdobju uspešno združevalo in po-vezovalo Slovence, vsem tistim, ki si želijo še več informacij o delovanju društva, o slovensko obarvanih dogodkih v Zagrebu in o zanimivosti iz matične domovine, po-nuja prosvetno-informativni list NOVI ODMEV.

Poskusili bomo redno pripravljati kar se le da zanimivo branje o dogajanjih v Slo-venskem domu, ki je naš drugi dom, o življenju Slovencev na Hrvaškem in o tem, kako se preteklost zrcali v naši sedanjosti. Lahko si boste širili kulturna obzorja, spozna-vali zanimive posameznike in kraje, uživali v ustvarjanju naših članov in se kratkoča-sili ob rubrikah Za vsakega nekaj in Ali ste že vedeli...

Pišite nam, kaj vam je všeč in kaj ne. Pomagajte nam z idejami, predlogi in pri-spevki, da bi bil NOVI ODMEV res odmev naših želja. Da bi bil čim bolj zanimiv in -bran.

Silvin JERMAN

Naslovnica: Iz prve knjige članstva

Novi odmev izdaja Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom iz Zagreba. Za izdajatelja: Darko Šonc. Urednik: Silvin Jerman. Uredništvo: Miroslava Ma-rija Bahun, Marijan Horn, Polona Jurinić, Ivica Kunej, Cvetka Matko, Franc Strašek, Darko Šonc, Ilinka Todorovski (redaktura). Lektorica: prof. Milojka Jakomin-Granić. Oblikovanje in prelom: Ljudevit Gaj. Tisk: FS d.o.o., Masarykova 28, Zagreb. Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku. Nakla-da: 500 izvodov. Naslov uredništva: Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Masarykova 13/1, 10000 Zagreb, telefon/telefaks: ++ 385 1 421 985.

OD SLOVENSKE KNJIŽNICE IN ČITALNICE DO KULTURNO- PROSVETNEGA DRUŠTVA SLOVENSKI DOM

Oktober 1.1929 se je zbrala deseterica uglednih zagrebških Slovencev, ki so razmišljali o tem, kako bi svojim rojakom pomagali negovati znanje slovenskega jezika. Dogovorili so se, da bodo ustanovili društvo, njegovim članom pa ponudili knjižnico in čitalnico. Društvo bi se imenovalo Slovenska knjižnica in čitalnica.

Toda leto 1929 je bilo prvo leto šestojanuarske diktature. Država SHS se je preimenovala v Jugoslavijo, ki so jo administrativno razdelili na 9 banovin, pri čemer imena narodov niso bila omenjana. V takšnih družbenih in političnih razmerah pristojne oblasti niso dovolile, da bi društvo nosilo - kot se je tedaj reklo - "plemnski" slovenski naziv. Zato so društvu nadeli ime Narodna knjižnica in čitalnica (skrajšano Nakič). Pravila delovanja Nakiča je novembra 1.1929 odobril Veliki Župan Zagrebškega okraja.

Ko je Prosvetno ministrstvo iz Beograda izdalo nove predpise o delovanju narodnih knjižnic in čitalnic so se pojavili novi problemi. Predpisi, ki so se nanašali na narodne knjižnice in čitalnice, bi namreč za društvo pomenili veliko obremenitev - tako v delovnem kot v gmotnem smislu. Zato so v Nakiču sprejeli sklep o preimenovanju in predlagali dve imeni: Ilirski dom in Narodni dom.

Na 6. rednem občnem zboru v začetku 1. 1936 sta na glasovanju oba predloga najprej dobila isto število glasov. V drugem krogu je zmagovalo ime Narodni dom. Pod tem imenom je društvo delovalo do II. svetovne vojne. Za časa

NDH je bilo njegovo delovanje najprej prepovedano, potem pa je bilo društvo celo razpuščeno. Nekateri člani niso mirovali niti v tem obdobju, vendar so se posvetili manj izpostavljenim nalogam.

Po II. svetovni vojni je Narodni dom spet zaživel, že novembra leta 1945 pa so člani nekoliko spremenili pravila dela in društvu dali novo ime - Slovenski dom.

Naslednjih 45 let sprememb ni bilo, vse do oktobra 1. 1991, ko je bilo na 46. rednem občnem zboru ime razširjeno v Slomškovo prosvetno društvo Slovenski dom. S takim poimenovanjem so se mnogim zagrebškim Slovincem vrata društva na nek način zaprla.

Zato si je nekaj zanesenjakov med zagrebškimi Slovenci zadalo nalogo, da vrata društva odprejo vsem Slovincem, ne glede na verska, politična in druga prepričanja. Za tako zamišljeno društvo jim je uspelo pridobiti podporo velikega števila članov in na občnem zboru januarja 1. 1994 so bila pravila še zadnjič spremenjena: iz imena društva je izginil "priimčni" dodatek in obveljalo je ime Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom.

Odtlej so vrata društva za vse Slovence in njihove prijatelje odprta nastejaj!

Silvin JERMAN

KAKO SMO OBNAVLJALI SLOVENSKI DOM

Slovenski dom je 1. 1994 na rednem občnem zboru dobil novo vodstvo, ki je takoj po izvolitvi napovedalo obnovo prostorov društva.

Zlasti tistih, ki so že leta služili le za odlaganje starih stvari. Prejšnje vodstvo je v vzdrževanje prostorov in inventar Slovenskega doma vlagalo veliko prostovoljnega dela in navdušenja, denarja za večje posege pa žal ni bilo.

In kot vsaka "nova metla", ki poskuša pometati boljše, se je tudi novo vodstvo Slovenskega doma odločilo, da se bo zadeve lotilo z drugega konca.

Posvetovali smo se s prijatelji arhitekti in se odločili, da bomo za malenkost premaknili zidove in tako smo prišli do klubskega prostora (po domače "šanka") in garderobe. Veliko dvorano pa smo nameravali preurediti tako, da bi dobili večnamenski prostor, primeren za različne dejavnosti: vaje pevskega zbora, orkestra, sestanke sekcij, druženja, predavanja, promocije in razstave.

Do tu je vse teklo gladko, le denarja ni bilo. No, imeli smo nekaj sreče. Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je privolil, da med uradnim obiskom v Zagrebu (7. junija 1994) obiše tudi nas. Ko smo ga seznanili z našim problemom, nas je vsestransko podprl. Kmalu smo od dr. Petra Vencelja iz Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu dobili pisno priporočilo, ki nam je pomagalo pri zbiranju sredstev. Za pomoč smo najprej zaprosili slovenska podjetja, ki imajo predstavništva v Zagrebu, pri čemer nam je veliko pomagal svetovalec za ekonomska vprašanja pri slovenskem veleposlaništvu v Zagrebu, Anton Grabeljšek. Prav vsa podjetja, ki smo jih zaprosili za pomoč, so se prijazno odzvala in nam pomagala z denarjem ali stvarmi. Ob tej priložnosti se še enkrat zahvaljujemo Ljubljanski banki, Leku, Velani, Gorenju, Palomi, Ljubljanskemu sejmu, Krki - farma, Koleksu, Stolu Kamnik, Ve-Gi in še posebej vladi Republike Slovenije.

Zbrali smo več ponudb za izvajalce del, nato pa se je začelo zares. Ko so mojstri prišli, vse razbili in umazali, je nasmeh sprva zginil z naših

Dr. Peter Vencelj odpira prenovljeni Slovenski dom

obrazov. Toda po krajšem zastoju, je šlo spet vse gladko. Delavci so odšli, prišli pa so starejši člani društva in s svojimi rokami dali prenovljenemu Slovenskemu domu končni lesk. Velika Prešernova dvorana, klub Moja dežela, knjižnica, sanitarije in vhod so bili pripravljeni, da sprejmejo člane po poletnih počitnicah.

Do slovesne otvoritve sta ostala še slaba dva mesca, v tem času pa smo kupili nujno tehnično opremo, ozvočenje, scensko razsvetljavo, video kamero...

Želeli smo si, da bi bila otvoritev - tako, kot se spodobi - kar se le da slovesna. Ko smo malo pobrskali po arhivu, smo na naše veliko veselje ugotovili, da naše društvo deluje že okroglih 65 let. Zbrali smo vse dokumente, arhivsko gradivo, slike, izrezke iz časopisov in pripravili razstavo ob 65. obletnici ustanovitve Kulturno-prosvetnega društva Slovenski dom v Zagrebu.

Povabili smo visoke goste iz Slovenije in Hrvaške, prijatelje, člane in znance, da bi skupaj proslavili visoki jubilej in odprli prenovljeni dom.

Privoščili smo si šampanjec in veliko torto za rojstni dan pa tudi vinca ni manjkalo. Skupina "Prijatelji" iz Novega mesta nas je zabavala do jutra - na "radost" vseh sosedov.

Darko ŠONC

NAŠA KNJIŽNICA:

KNJIG VELIKO, BRALCEV VSE MANJ

Zagrebski Slovenci so že takoj po ustanovitvi Narodne knjižnice in čitalnice (Nakiča) pokazali veliko zanimanje za pisano slovensko besedo. Zato ne preseneča, da v zapisniku z Nakičeve prve redne seje februarja l. 1930 piše: "Knjižničar je glavna oseba v društvu, zato mora biti cel mož in vedno na razpolago čitateljem".

Vse se je začelo s 150 knjigami, ki so jih Nakiču podarili njegovi ustanovitelji in časnik Jutro iz Ljubljane. Število knjižnega gradiva se je močno povečalo po odkupu osebne knjižnice nekdanjega brežiškega župana.

Septembra l. 1930 je bilo v knjižnici že 1.027 knjig, naslednje leto jih je bilo 2.265, l. 1932 že 2.600, pred II. svetovno vojno pa je bilo knjig že 3.496.

Med II. svetovno vojno se je izgubilo okoli 900 knjig, hkrati pa se je nabralo nekaj novih, tako da se je v prvem povojnem letu število knjig povzpelo na skoraj 3 tisoč.

Danes ima knjižnica približno 5.000 knjig, ki so že od l. 1974 katalogizirane po modernem knjižničnem sistemu.

Število se spreminja zaradi odpisa nekaterih knjig in pa zaradi novo podarjenih knjig. Z nakupom novih naslovov se društvo ne more pohvaliti. Prav tako se ne more pohvaliti s številom članov, ki si knjige spošajo.

Kje so tisti časi, ko je število bralcev skokovito naraščalo! V začetku l. 1931, recimo, je v knjižnico redno hodilo 54 ljudi, na koncu leta pa že 322. V povprečju so prebrali vsak 10 knjig, najbolj pridna bralka med njimi pa celo 70. Lep primer je tudi l. 1950., ko je imela knjižnica že 3728 knjig in 514 bralcev, ki so si v letu dni sposodili 1.541 knjig.

In kje so vzroki za to, da člani Slovenskega doma vse manj zahajajo v knjižnico? Eden med njimi je morda ta, da prevladujejo naslovi, ki sodijo v slovensko knjižno dediščino in ki imajo predvsem zgodovinsko vrednost, ne pridružujejo pa se jim dela sodobnih slovenskih književnikov in sveže izdaje sodobnega slovenskega založništva. *Silvin JERMAN*

NAŠI PEVSKI ZBORI: PREPEVAMO, DA JE KAJ!

Slovenski pevski zbori v Zagrebu delujejo tako dolgo, kot se združujejo Slovenci. Že l. 1930 so bili organizirani mešani, moški in ženski zbor. Pozneje je nekaj časa deloval tudi oktet. Najdaljšo zgodovino - z nekaj kratkimi prekinitvami - ima mešani zbor, ki deluje še danes.

Zbori so sprva nastopali le na prireditvah, ki jih je pripravljalo slovensko društvo, sčasoma pa so se začeli predstavljati tudi širši javnosti. Kronike iz petdesetih let beležijo številne nastope izven Zagreba in po slovenskih krajih, v šestdesetih letih pa zasledimo tudi vokalne koncerte, ki jih je pevski zbor Slovenski dom prirejal v Glasbenem zavodu v Zagrebu.

Trenutno člani in članice Slovenskega doma pojejo v treh zborih.

Mešanega z 28 pevci in ženskega s 40 pevkami (oba se imenujeta kar Slovenski dom), vodi glasbeni pedagog, skladatelj in dirigent Petar Kutnjak. Mešani pevski zbor duhovne sekcije A. M. Slomšek pa vodi skladatelj, dirigent in prof. Vinko Glasnović.

Marijan HORN

UČIMO SE SLOVENŠČINE:

ZANIMANJE ZA TEČAJ NARAŠČA

Zamisel o pouku slovenščine za naše člane se je porodila takoj po osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške, uresničevati pa smo jo začeli l. 1992. Tečaj slovenskega jezika je najprej zelo kratek čas vodila Nevenka Bratec, za njo je prišla Marjana Požun-Milekić, l. 1993 je tečajnike prevzela Milojka Jakomin, od jeseni l. 1994 pa slovenski jezik poučuje Marija Crnković.

Zanimanje za tečaj slovenskega jezika nenehno narašča in to ne samo med zagrebskimi Slovenci, ki bi radi osvežili znanje materinščine, ampak tudi med Zagrebčani, ki se prvič odločajo za učenje slovenščine. Tečaj za začetnike trenutno obiskuje 34 naših članov, v nadaljevalnem pa jih je 15. *(I.T.)*

O UČENJU SLOVENSKEGA JEZIKA

Leta 1992 me je poklicala Melita Steiner iz slovenskega Ministrstva za šolstvo in šport in me povabila, naj za nekaj časa prevzamem delovno mesto učitelja slovenskega dopolnilnega pouka v Zagrebu. Po eni strani sem se povabila razveselila, hkrati pa sem se tudi ustrašila težav, ki so mi grozile. Kdo bo obiskoval pouk slovenščine v tistih težkih, skoraj vojnih časih? Kako me bodo ljudje sprejeli? Jih bom znala pritegniti? Dvomi pa so se razpršili že prvi dan, ko sem stopila mednje. Najprej me je sprejelo vodstvo kluba, nato pa sem se srečala s svojimi učenci - starejšimi in mlajšimi. Sprva je bil obisk tako velik, da sem morala oblikovati kar 2 skupini, ki sta se srečevali dvakrat na teden, kasneje pa se je število tečajnikov zmanjšalo, tako da jih je bilo približno 15.

Pri pouku sem si pomagala na različne načine, saj nismo imeli ustreznih učbenikov. Pripravljala sem učne lističe, spremljala razvoj posameznikov, saj je bilo znanje precej revno, veliko smo prebirali slovenske revije in včasih prislunhili slovenski pesmi, pa tudi sami zapeli. Moji učenci so bili večinoma odrasli, visokoizobraženi ljudje, od katerih sem se tudi sama mnogo naučila in ki sem jim še danes globoko hvaležna za topel sprejem in sodelovanje. Še danes zaide na moj naslov kakšna razglednica iz Zagreba in vesela sem vsakega telefonskega razgovora.

Z mojo skupino sem opravila tudi izlet na Svete gore, učenci pa so mi razkazali Zagreb in mi predstavili lepote svoje domovine.

Klub sem zapustila s prijetnim občutkom, da se njegovo delo prijetno razvija in da duh slovenstva ne bo izumrl.

Marjana POŽUN-MILEKIĆ

Mešani pevski zbor Slovenskega doma, oktober 1996

MAŠE V SLOVENSKEM JEZIKU

Pred drugo svetovno vojno je bilo v Zagrebu več slovenskih društev. Tedanji Slovenski dom je vključeval predvsem slovenske intelektualce, Slomškovo prosvetno društvo, ki so ga vodili slovenski duhovniki, pa je s svojo dejavnostjo skušalo Slovence olajšati težave pri vključevanju v novo okolje. V cerkvi sv. Roka blizu Britanskega trga so lahko sodelovali pri slovenskih mašah, srečevali so se z rojaki, z vključitvijo v pevski zbor ali dramsko skupino so ostali dalj časa povezani s slovensko kulturo. Delovanje tega društva je kmalu po koncu druge svetovne vojne prenehalo in tudi slovenske maše so ponehale.

Ko so še v Jugoslaviji razmere postale toliko demokratične, da je bilo mogoče v večji meri tudi v praksi uveljavljati svobodo veroizpovedi, ki je bila zapisana v ustavi, se je 1. 1990 takratna tajnica slovenskega društva Vera Dugić ob podpori predsednika Bogdana Rupnika začela dogovarjati za ponovno uvedbo slovenskih maš v Zagrebu. Ta dogovarjanja so bila težavna, polna nerazumevanj in nasprotovanj. Treba je bilo poskrbeti tudi za peče v cerkvi: v začetku namreč ni bilo ne dirigenta ne not za cerkvene pesmi. Končno se je vse uredilo in 19. maja 1991 je imel po dolgoletnem premoru prvo slovensko mašo g. Janez Rihar iz Ljubljane, ravnatelj Katoliškega središča za Slovence po svetu.

Ker je cerkva sv. Roka zlasti pozimi težje dostopna, smo prosili za gostoljubje v cerkvi sv. Martina, 1. 1992 pa smo se preselili v cerkev trepečega Jezusa na Jelačićevom trgu. Po maši smo začeli organizirati družabna srečanja s petjem in sproščenim klepetom. Ob praznikih imajo ta srečanja tudi duhovno, kulturno vsebino.

Slovenske maše so bile najprej enkrat na mesec, ko je jeseni 1. 1991 skrb zanje prevzel g. Andrej Urbanč, lazarist v Vrapčah, pa so bile vsakih 11 dni, s počitniškim premorom julija in avgusta. Ko je g. Andrej Urbanč decembra 1. 1995 odšel v Slovenijo, sta skrb za te maše prevzeli bližnji dekaniji v Sloveniji: leskovška in videmska. Sedaj se duhovniki menjajo, kar verniki lepo sprejemajo, še posebej, če pride duhovnik iz njihovega rojstnega kraja.

Duhovna sekcija A. M. Slomšek deluje znotraj KPD Slovenski dom, vodi pa jo Slavica Horjak, ki to delo opravlja nadvse pozhrtvovalno.

Martina KOMAN

Z ZUNANJIM MINISTROM O NAČRTIH IN TEŽAVAH

Slovenski zunanji minister Davorin Kračun je med svojim prvim uradnim obiskom v Zagrebu, 25. oktobra letos, po sestanku s hrvaškim predsednikom Franjom Tuđmanom in hrvaškim kolegom Matejem Granićem obiskal tudi Slovenski dom.

Ministra Kračuna s sodelavci ter hrvaškega veleposlanika v Ljubljani Miljenka Žagarja in slovenskega veleposlanika v Zagrebu Matijo Malešiča je v imenu 7.500 Slovencev, ki živijo v hrvaškem glavnem mestu, pozdravil podpredsednik Kulturno-prosvetnega društva Slovenski dom Franc Strašek. Strašek je spomnil, da je bil Slovenski dom ustanovljen 1. 1929, in sicer z namenom, da bi ohranil in negoval slovensko identiteto, slovenski jezik, slovensko kulturno dediščino in ljubezen do slovenske domovine. Vse to so - kot se je izrazil - "temelji, ki še danes povezujejo Slovence na Hrvaškem." Med prednostnimi nalogami Slovenskega doma je Strašek omenil pripravo časopisa v slovenskem jeziku in izdelavo imenika zagrebških Slovencev.

Predsednika slovenskih društev Bazovica z Reke in Triglav iz Splita, Vinko Žibert in Boštjan Kordiš sta ministra Kračuna opozorila na nekaj problemov, s katerimi se srečujejo Slovenci na Hrvaškem. Tu je recimo problem ljudi slovenskega porekla, ki že dolgo vrsto let živijo na Hrvaškem in bi radi imeli tudi slovensko državljanstvo. Njihove zahteve so po Kordiševih besedah zelo pogosto zavrnjene, ali pa se rešujejo zelo počasi. Kordiš je poudaril, da si veliko Slovencev na Hrvaškem slovensko državljanstvo želi zaradi čustvenih in ne ekonomskih pobud. Vinko Žibert pa je posebej opozoril, da bi Slovenci, ki živijo na Reki in v hrvaškem Primorju, radi spremljali program slovenske radiotelevizije, da pa ustreznih oddajnikov, ki bi to omogočili, za zdaj ni.

Minister Kračun je dejal, da je slovenska država vselej na voljo Slovencev, ki živijo izven domovine in izrazil prepričanje, da so na Hrvaškem naklonjeni Slovencev, ki so njeni državljani in ki tu živijo in delajo. "Ko ustvarjamo ozračje zaupanja med Hrvaško in Slovenijo, vaše organizacije, ki združujejo Slovence na Hrvaškem, igrajo vlogo mostov, ki povezujejo dve državi," je dejal minister Kračun in obljubil pomoč pri reševanju konkretnih problemov. Ob koncu obiska se je minister Kračun včlanil v Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom in poravnal letošnjo članarino.

Ines LOVRIC

NEKDANJI ŠTUDENTI OBUJALI SPOMINE

Že vrsto let smo se nekdanji študenti Zagrebške univerze in nekdanji člani Slovenskega študentskega kluba pogovarjali, da bi bilo lepo, če bi obiskali prizorišče mladostnih doživetij, ki so se porajala predvsem v Slovenskem domu, po Zagrebu in okolici pa se razpredala kot pajkova mreža, v kateri so obvisela gledališča, gostilne, izleti, zimska plavalna tekmovanja, brucovanja in neštete neumnosti, kot bi rekli učeni pedagogi. V petdesetih letih je veliko naših študentov sodelovalo v dramski sekciji Slovenskega doma, ki jo je vodil sloviti slovenski igralec in režiser Hinko Nučič, pa v pevskem zboru in drugih dejavnostih, ki so bogatila naš vsakdan. V Slovenskem domu smo imeli najprej študentsko sekcijo, v začetku šestdesetih let pa smo ustanovili Slovenski študentski klub.

Po vnitvi v domovino smo se nekajkrat sestali v Mariboru in se poveselili ob obujanju spominov na najlepša leta našega življenja. Vas čas je v nas telesa želja, da bi podoživeli preteklost tam, kjer smo jo nekoč doživljali kot sedanjost. Ko smo po dogovoru s predsednikom Slovenskega doma konec letošnjega oktobra to željo uresničili, nas je presenetil izredno prisrčen sprejem, ki so nam ga v Slovenskem domu priredili naši nekdanji člani, znanci in prijatelji. Kratek sprehod po mestu je osvežil spomine, pri kosilu v lokalni, kjer smo se nekoč večkrat poveselili, pa je že zadišalo po vzdušju naših slovityh brucovanj, posebej ko je kolega Ervin privlekel na plano simbol krokarskega zbora - nagačenega krokarja, ki je previharil mnogo viharjev in bil celo dvakrat obglavljen s sabljo okrutnih "bruc-majorjev".

Ko smo se proti večeru odpravili domov, nekateri z vlakom, nekateri z avtobusom, smo sklenili, da bomo ohranili obnovljene stike s Slovenskim domom in po možnosti pogosteje obiskali naš nekdanji drugi dom in Zagreb. Rado POTOČNIK

Dr. Davorin Kračun se včlanjuje v Slovenski dom

VSE POTI SE PRIČNEJO IN KONČAJO NA DOMAČEM PRAGU

Med najpomembnejšimi nalogami društva Slovenski dom, je seznanjanje slovenske javnosti ne le z dejavnostjo društva, ampak tudi s problemi Slovencev, ki živijo na Hrvaškem in posebej v Zagrebu.

Novemu vodstvu Slovenskega doma se je prva prava priložnost za to ponudila junija 1. 1994, ko je slovenski predsednik Milan Kučan obiskal Hrvaško. Predsednik Kučan je tedaj z veseljem sprejel vabilo, da obiše tudi Slovenski dom.

Ko je 7. julija predsednik slovenske države s sodelavci in v spremstvu veleposlanika Matije Malešiča prisel pred Slovenski dom, so ga na ulici številni Zagrebčani pozdravili s ploskanjem. Dobrodošlico mu je s šopkom rož in s poljubčkom prva zaželela naša članica Mira Bahun, na vhodu v dvorano Prešeren pa je predsedniku Kučanu s kruhom in soljo postregla Jasna Nemeč, ki je bila za to priložnost oblečena v slovensko nošo.

Predsednik ni želel sedeti na čelu mize, na mestu, ki smo ga posebej pripravili zanj, in ta poteza je nemudoma sprostila vzdušje in odgnala tremo. Po pozdravnih govorih je predsednik skoraj z vsemi člani spregovoril vsaj kako besedo, nazadnje pa se včlanil v naše društvo in plačal članarino za več let naprej. Predsedniku je naš priznani umetnik Vasilije Josip Jordan podaril svojo sliko, naš izvedenec za alternativne načine zdravljenja Silvester Fišter pa svojo napravo za masažo, ki jo je seveda še prej preizkusil na predsednikovem hrbtu.

Predsednik Milan Kučan je v spominsko knjigo cenjenih gostov vpisal naslednje besede: "Vse poti se pričnejo in končajo na domačem pragu".

Po končanem obisku Slovenskega doma smo na željo predsednika Kučana in v "veselje" varnostnikov odšli peš do Evropskega doma v središču mesta in se po lepem vremenu sprehodili po Trgu bana Jelačića. Ko smo prišli do vodometa Manduševac, sem predsedniku posodil kuno, da je lahko skupaj z nami v vodo vrgel kovnec za srečo. Kaj smo si takrat zaželeli, naj ostane skrivnost.

Leto dni pozneje, v začetku junija 1. 1995 nas je obiskal dr. Ivan Kristan, predsednik Državnega sveta Slovenije. Ta obisk je potekal bolj poslovno, saj smo gosta iz Ljubljane uradno seznanili s problemi, ki nas "tiščijo", to pa so denar, državljanstva, obnova knjižnice.... V zvezi z obnovo knjižničnega fonda je dr. Kristan obljubil, da nam bo kolikor se le da pomagal pri slovenskih založnikih.

Slovenski dom so v zadnjem obdobju obiskali še mnogi drugi pomembni Slovenci, med njimi predsednik Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle, predsednik parlamentarnega odbora za gospodarstvo Feri Horvat ....

Zelo smo veseli in zadovoljni, ker politiki, gospodarstveniki in drugi ugledni in vplivni Slovenci, ki prihajajo v Zagreb, kažejo čedalje več zanimanja za nas, za naše društvo in za življenje svojih rojakov na drugi strani meje nasploh, ker naš drugi dom postaja nekakšno nujno postajališče za ugledne obiskovalce iz Slovenije.

Darko ŠONC

Sprehod
po zagrebaških
ulicah

SREDE S TUJIMI VELEPOSLANIKI

Tako po osamosvojitvi Hrvaške so se v Zagrebu pojavile pobude za ustanovitev društev prijateljstva z drugimi državami. Med prvimi je nastalo Društvo hrvaško-slovenskega prijateljstva. Na ustanovno skupščino v zagrebski "Starogradski vječnici" so prišli številni ugledni predstavniki hrvaškega političnega in javnega življenja in tak veličasten začetek je obetal lepo prihodnost. Žal se je društvo, ki bi moralo biti eno najbolj dejavnih in najbolj pomembnih za nas, Slovence v Zagrebu, zaprlo vase. Ko so stiki z njim zamrli, se je rodila zamisel o povezovanju z drugimi podobnimi društvi, ki delujejo na Hrvaškem. Povezali smo se s Koordinacijo hrvaških društev prijateljstva in začeli skupaj pripravljati predavanja veleposlanikov držav, ki imajo na Hrvaškem društva prijateljstva.

Predavanje ameriškega
veleposlanika
P. W. Galbraitha

Junija lani smo recimo pripravili srečanje s poljskim veleposlanikom Wieslawom Walkijeviczom, ki je govoril o Poljski, Hrvaški in Sloveniji v prostoru in času. Hkrati smo odprli razstavo fotografij Poljska danes. Walkijevicz, ki je veliki ljubitelj Krlježe in zlasti Balad Petrice Kerempuha, je govoril v odlični hrvaščini.

Po počitnicah smo že takoj v septembru gostili slovaškega veleposlanika Matuša Kučero, naslednji mesec pa je zelo zanimivo predavanje z video-posnetki pripravil kitajski veleposlanik Xie Xiqin. Sledila so srečanja z veleposlaniki Turčije Daryalom Batibayem, Ukrajine Anatolijem Šostakom, Makedonije Ljiljano Naumovsko in Bolgarije Ljubčom Troharovim. Zelo odmevno je bilo gostovanje avstrijskega veleposlanika Andreasa Berlakovicha, ki ni le zanimiv sogovornik in velik prijatelj Hrvaške in Slovenije, ampak tudi sijajen umetnik. Razstavil je prek 30 slik v nenavadni tehniki, ki so med navzočimi vzbudile veliko pozornost.

Pred koncem "sezone" nas je obiskal še ruski veleposlanik Leonid Vladimirovič Kerestedžijanc. Zanimanje za to srečanje je bilo tako veliko, da je bila naša prostrana dvorana premajhna za vse, ki so se nam želeli pridružiti. Ker so bila vprašanja, postavljena gospodu Kerestedžijancu zelo odkrita in neposredna, je bilo vzdušje v dvorani precej segreto.

Na predvečer volitev v Bosni in Hercegovini smo pripravili srečanje z veleposlanikom Kasimom Trnko, ki je govoril o koncu vojne, o začetkih novega sodelovanja med tremi narodi in o prihodnosti Bosne in Hercegovine.

Oktobra letos nas je z življenjem v svoji državi seznanil tudi gost iz Afrike, veleposlanik Sudana, Salah Muhamed Ali.

Posebej smo bili veseli, ko nas je novembra, po dolgotrajnem usklajevanju, končno obiskal ameriški veleposlanik Peter W. Galbraith. Tudi tokrat naša dvorana ni mogla sprejeti vseh, ki so želeli prisluhniti njegovemu predavanju.

Na predavanju v Slovenskem domu, ki jih tradicionalno prirejamo ob sredah, prihajajo tudi najuglednejši predstavniki javnega, političnega, diplomatskega in kulturnega življenja v Zagrebu. To je dober in zelo uspešen način promoviranja Slovenskega doma ne samo v Zagrebu in na Hrvaškem, ampak tudi v državah, iz katerih prihajajo gostujoči veleposlaniki. Taka dejavnost pa koristi ne samo Slovenskemu domu, ampak tudi Republiki Sloveniji.

Darko ŠONC

VELEPOS LANIK REPUBLIKE
SLOVENIJE V ZAGREBU
MATIJA MALEŠIČ:

KULTURNO SODELOVANJE JE LAHKO ZA ZGLED

Kot prvi veleposlanik Republike Slovenije v Zagrebu ste na Hrvaško prišli v času, ko so se morali tukajšnji Slovenci soočiti z novimi okoliščinami, s tem, da živijo v novi državi in da jih od domovine loči državna meja.

-Veleposlaništvo se je že v začetku povezal o z vsemi tremi slovenskimi društvi na Hrvaškem, ki so odigrala zares pomembno vlogo. Dejstvo, da so se po osamosvojitvi obeh držav znašli v posvem novem položaju, je bila za Slovence močna vzpodbuda, da se še tesneje povežejo v svoja društva in da prek njih rešujejo nekatera statusna vprašanja. V začetku sta bili recimo v ospredju vprašanje dvojnega državljanstva in vprašanje socialne varnosti. Posebnost na Hrvaškem je namreč bila, da so bile vse socialne pravice povezane z ureditvijo statusa in kdor ni imel državljanstva, ni mogel dobiti pokojnine, podpore, stanovanja in tako dalje. In ravno skozi reševanje teh zadev so se stiki veleposlaništva s slovenskimi društvi močno okrepili. Ko sem septembra leta 92 prišel v Zagreb, sem želel, da bi njihovo dejavnost ustrezno denarno podprli. To mi je ob pomoči pristojnih ministrstev tudi uspelo, tako da imajo poleg denarja, ki ga zagotavlja hrvaška država, tudi s slovenske strani zagotovljen trajen vir sredstev. Vedeli smo tudi, da na Hrvaškem po zadnjem popisu živi 23 800 Slovencev in da smo jim dolžni nuditi vsaj konzularne usluge. že v začetku smo uvedli konzularne dneve v Splitu in na Reki. V Splitu imamo zdaj generalni konzulat, na Reki pa - v prostorih tamkajšnjega slovenskega društva - redne konzularne ure. Pomembno je, da so vsa tri slovenska društva zelo dejavna, zlasti na kulturnem področju. To in pa dejstvo, da prek njih urejamo tudi nekatere druge zadeve, je brez dvoma še utrdilo njihov položaj v hrvaški javnosti.

Ta položaj utrjujejo tudi ugledni posamezniki.

- Izredno veliko Slovencev na Hrvaškem je na zelo uglednih družbenih položajih. Slovenci so bili dekani umetnostnih akademij, Slovenci so člani Akademije znanosti in umetnosti, tu je kopica zelo cenjenih pravnikov, inženirjev, zdravnikov, farmacevtov, razumnikov in strokovnjakov vseh vrst. Redko kje bi našli tako intelektualno sestavo slovenske kolonije, na tako velik vpliv Slovencev na kulturno, intelektualno in družabno življenje kakšnega evropskega mesta.

Pred časom so Slovenci še strnili vrste in vsa tri slovenska društva povezali v Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem.

- Ta korak je izjemno pomemben, saj so društva s tem našla način, da se v imenu Slovencev pojavljajo na sestankih različnih koordinacij za manjšine na Hrvaškem. Navsezadnje so se jim s tem še bolj odprla vrata v hrvaški medijski prostor.

Slovenci na Hrvaškem niso politično organizirani, kar pa ne pomeni, da so ravnodušni do tukajšnjega političnega dogajanja. Kako komentirate zahteve, da bi tudi Slovenci dobili svoj poslanski sedež v Saboru.

- Vse slovenske organizacije na Hrvaškem so kulturno-prosvetna društva in so ustanovljene predvsem zato, da bi ohranjala kulturno identiteto Slovencev. Tu torej nimamo opravka s političnimi organizacijami. Se pa - upoštevajoč hrvaško zakonodajo - postavlja vprašanje, ali imajo Slovenci in njihove organizacije pravico tudi politično nastopati. Na Hrvaškem to vprašanje ureja Ustavni zakon o človekovih pravicah in svoboščinah in o pravicah etničnih in narodnostnih skupnosti ali manjšin in že sa-

mo ime zakona pove, da je meja med etničnimi in narodnostnimi skupnostmi ter manjšinami zabrisana. Zato se je ob volitvah med Slovenci vselej postavljalo vprašanje, zakaj pa mi ne nastopamo, kje je tu naše mesto. Večkrat sem jim povedal, da naj se - če želijo in če imajo kandidate - ustrezno organizirajo. Kolikor poznam Ustavni zakon, bi bilo tudi takšno, politično povezovanje možno. Na koncu koncev so Slovenci po številčnosti na drugem ali tretjem mestu na Hrvaškem.

Kot manjšina ali narodnostna skupnost?

- Rekel bi, da kot narodnostna skupnost, vendar znova opozarjam, da se v zakonodaji pojma "manjšina" in "skupnost" prekrivata. Treba pa je vedeti še to, da imajo na Hrvaškem v političnem smislu poseben položaj samo tiste etnične in narodnostne manjšine, ki imajo več kot 8-odstotni delež v prebivalstvu. To določilo pa se začasno, do novega popisa prebivalstva v Republiki Hrvaški ne uporablja.

Slovenci na Hrvaškem se nemalokrat počutijo, kot da ne bi živeli v zamejstvu, ampak na drugi celini: televizijski in radijski signal dosežeta le severno Hrvaško, slovenskega tiska praktično ni.

- Na to nenehno opozarjam! Medtem ko na zagrebško območje še seže RTV-signal, so v Splitu in na Reki v tem smislu medijsko povsem odrezani od domovine. Seveda pa je tu treba upoštevati tudi načelo reciprocitete. Verjetno se spomnite, kako je na Hrvaškem odmevala odločitev o prenehanju oddajanja HTV programa v Sloveniji. Res je tudi, da na Hrvaškem zelo težko pridemo do slovenskega tiska, zaradi česar smo že nekajkrat posredovali. še tisti časopisi, ki nas dosežejo, prihajajo z zamudo in očitno gre za velike probleme z distribucijo. Zanimivo pa je, da je v nasprotni smeri čisto drugače: v Sloveniji je mogoče redno dobiti praktično ves hrvaški tisk. Najbrž tudi zato, ker so hrvaški časniki zadržali svoje bralstvo v Sloveniji.

Slovenci na Hrvaškem se bojijo političnih nesoglasij med vladama v Ljubljani in Zagrebu, saj ohlajeno ozračje in napetosti občutijo v vsakdanjem življenju.

- Če beremo različne ankete o priljubljenosti in nepriljubljenosti Slovencev na Hrvaškem ali Hrvatov na Slovenskem, občutek resnično ni prijeten. Tudi zato si želimo, da bi čim bolj uredili meddržavne odnose. žalostno je, da morajo nesoglasja na svoji koži občutiti "majhni ljudje", recimo upokojeanci. Ravno zato sem se vedno zavzemal, da najprej rešimo vprašanja, ki so za ljudi življenjskega pomena, to pa so poleg pokojnin, še socialna varnost, dvojna državljanstva... Je že res, da sta Slovenija in Hrvaška dve samostojni državi, ki ju loči državna meja, vendar to samo po sebi ne bi smelo v odnose

vnašati le nekaj slabega. Prizadevati bi si morali za novo kvaliteto v odnosa in izkoristiti možnost, da se popolnoma samostojno, brez kakršne koli pokroviteljstva od zunaj, sporazumemo o vseh pomembnih zadevah, da - z eno besedo - sami določimo natančna pravila igre.

Včasih se zdi, da Slovenija in Hrvaška v petletni zgodovini meddržavnih odnosov nista postorili toliko, kolikor bi lahko, da se neoglasja zgolj poglobljajo in da se starim problemom, ki se ne rešujejo, pridružujejo novi.

- Velikokrat vtis vara. Ko smo živeli v skupni državi, nekaterih problemov pač ni bilo. Za upokojence so recimo veljala v obeh tedanjih republikah, v vsej nekdanji skupni državi enaka pravila. Zdaj rešujemo ne samo vprašanja, ki so posledica nekdanjega skupnega življenja, ampak se moramo prvič v naši skupni zgodovini natančno dogovoriti tudi o vseh tistih zadevah, ki jih med seboj urejajo vse neodvisne države. Težava je v tem, da je teh vprašanj - od meje in konvencije o socialnem zavarovanju, do maloobmejnega prometa in premoženja, izredno veliko. Zato bi bilo prav, če bi čim prej rešili vse, kar lahko, in da tiste probleme, ki so težje rešljivi, odložimo na poznejši čas. Pričakovanja, da bomo z nekaj sestanki rešili prav vsa vprašanja, niso realna.

Ponavadi se kot drugo najbolj sporno vprašanje - takoj po meji na morju - omenja Ljubljanska banka. Med njenimi varčevalci na Hrvaškem, ki zaman čakajo na izplačilo starih deviznih vlog, je veliko Slovencev.

- To je eno od najtežjih odprtih vprašanj iz svežnja premoženjskih odnosov. Gre za posledico skupnega režima deviznega varčevanja v nekdanji državi. Dejstvo je, da so mnogi varčevalci, med njimi številni Slovenci, želeli tudi po osamosvojitvi ostati zvesti Ljubljanski banki. Toda, ko govorimo o tem problemu, moramo ločiti med tistimi varčevalci, ki so svoje devizne vloge pustili v zagrebški podružnici Ljubljanske banke, in tistimi, ki so jih prenesli na hrvaške banke. Prvi del je lažje rešljiv in bi ga lahko rešili razmeroma hitro, če ga hrvaška stran ne bi vezala na drugi, prenešeni del deviznih vlog, ki predstavlja dve tretjini celotne vsote. Prenos deviznih vlog varčevalcev je bil prostovoljen in ga je hrvaška država dovoljevala. Zato prenešenih vlog ne moremo reševati na enak način, kot tiste vloge, ki so jih varčevalci zaupali Ljubljanski banki - podružnici Zagreb.

Znano je vaše stališče, da se slovensko-hrvaški odnosi zgledno razvijajo vsaj na enem področju - to je v kulturi.

- Večkrat sem dejal, da bi bilo kulturno sodelovanje lahko za zgled. Samo v zadnjem obdobju smo recimo v Zagrebu gostili imenitne slovenske stvaritve in umetnike - od primadone Marjane Lipovšek do razstave Vtis obilja. Januarja prihaja slovenska filharmonija. Po drugi strani hrvaški umetniki gostujejo v Slovenijo. Tu je tudi sodelovanje med obema Akademijama znanosti in umetnosti. Tu je skupna izdaja Biblioteke Valvasorijane; kot je znano, celotno Valvazorjevo zapuščino hrani Kaptol.

Bogat program izvajajo tudi vsa tri slovenska društva. Zdi pa se, da se je tudi na ravni meddržavnega dogovarjanja v zadnjem času marsikaj premaknilo: potekala so dogovarjanja o socialnih vprašanjih, o urejanju prostora, o določanju meja, o sodelovanju v znanosti in kulturi. Nekateri zadeve so se premaknile do te mere, da bi jih lahko že kmalu zaokrožili s podpisom sporazumov.

Ilinka TODOROVSKI

Matija Malešič (11.2.1933) je v javno in politično življenje vstopil na Štajerskem, kjer je bil od l. 1969-75 direktor Regionalnega zavoda za zdravstveno varstvo v Mariboru, od l. 1975-82 pa glavni direktor mariborske Splošne bolnice. L. 1986 je bil izvoljen v mariborsko mestno skupščino, kjer je bil najprej podpredsednik, zadnje leto pa tudi predsednik Skupščine mesta Maribor. Po prvih svobodnih volitvah v Sloveniji l. 1990 je postal podpredsednik slovenske vlade, zadolžen za družbene dejavnosti. To dolžnost je opravljal do spomladi l. 1992, jeseni istega leta pa je postal prvi veleposlanik Republike Slovenije v Zagrebu. Nikoli ni bil član nobene politične stranke.

NAJZVESTEJŠA ČLANICA SLOVENSKEGA DOMA PAVLINA JERIČ:

BREZ PESMI NE BI MOGLA ŽIVETI

Najstarejša članica Slovenskega doma (po stažu in ne po letih!!!) je Pavlina Jerič, ki društvu ostaja zvesta že polnih 66 let.

Ni naključje, da smo se z njo pogovarjali že za prvo številko Novega odmeva: bila je priča mnogim dogodkom in spremembam v zgodovini našega društva, za nas pa je posebej zanimivo to, da je še vedno dejavna v pevskem zboru in v duhovni sekciji ter da še dandanes govori čisto slovensčino, brez naglasa.

Bila je rojena 5. decembra leta 1909 v vasi Bučka na Dolenjskem, med Škocijanom in Dolenjskimi Toplicami. Že kot mlado dekle je prepevala v cerkvi, kjer je deloval velik glasbeni pedagog in skladatelj Blaž Arnič. Njegov duh jo spremlja celo življenje: še danes zna peti njegove pesmi, ki so najlepše, kar jih je kdaj slišala. škoda bi bilo, če bi šle v pozabo.

Pavlina Jerič na taboru pevskih zborov v Šentvidu l. 1979 (prva z desne)

S šestnajstimi leti je prišla v Zavod Sv. Stanislava oziroma v škofovo zavode nad Ljubljano. Tam se je učila kuhati in streči. Pozneje je prišla k sestri v Zagreb, kjer se je najprej zaposlila v tovarni Badel, nato pa v Dekorju.

Tu je spoznala svojega bodočega moža, Bruna Jeriča, Slovenca iz Trsta, ki se je v Zagrebu ukvarjal s trgovino.

Pavlina Jerič se je že l. 1930 včlanila v Narodno knjižnico in čitalnico. V knjigo članov je vpisana pod številko 71. Pela je pri Nakičevem pevskem zboru, nato pa nekaj časa tudi v pevskem zboru Slomškovega prosvetnega društva. Po drugi svetovni vojni se je znova vpisala v Slovenski dom in pela v njegovem pevskem zboru, ki ga je najprej vodil dirigent Lisac, pozneje pa so bili na njegovem čelu še profesorji Fritz in Rajter, Danilo Danev, Janko Jezovšek in tako naprej. Galsbeno življenje je bilo posebej razgibano med leti 1955-60, ko je profesor Danev vodil moški študentski, ženski in mešani zbor. Ta čas sta glasbena dejavnost in ustvarjalnost slovenskega društva dosegla vrhunec. Skorajda vsak mesec je zbor nasotpil na samostojnih koncertih v Glasbenem zavodu v Zagrebu, v Karlovcu, Brežicah, Sevnici, Reki in še kje.

Pavlina Jerič se dobro spominja tudi Hinka Nučiča - dolgoletnega vodilnega človeka Slovenskega doma, ki je s svojo soprogo Viko Podgorsko vodil dramsko sekcijo. Naša najstarejša članica se je preizkusila v dveh dramskih vlogah, in sicer v "Belokranjskih kresovih" in v "Zelenem Jurju". Predstavi sta gostovali v Malem gledališču v Frankopanski ulici. To so bila prijetna in vesela druženja ljudi, ki so se trudili, da bi ohranili slovensko pesem in besedo, da bi Slovenci postali del kulturnega mozaika v svoji drugi domovini.

Ko je Pavlina Jerič ostala sama, je v svoji žalosti iskala moči v naravi in glasbi, ki sta ji dali zdravja in vitalnosti do današnjih dni. Pomagata ji članstvo v duhovni sekciji Slovenskega doma, ki jo vodita Martina Koman in Slavica Horjak, in petje v zboru A.M. Slomšek, ki mu dirigira Vinko Glasnovič. Pravi, da "brez pesmi ne bi mogla živeti".

Pavlina Jerič bo kmalu napolnila 87 let in se še vedno veseli vsakemu srečanju v Slovenskem domu, kjer ima veliko prijateljev. Želimo ji, da bi jo naše narodne pesmi, ki jih prepevamo brez konca vsak prvi petek v mesecu ob rojstnih dnevih, spremljale še dolgo. Naj poje z nami, ker - kot pravi sama - brez pesmi ne bi mogla živeti. Naj ji narava in pesem data moči za naprej, da bo še dolgo priča našemu delovanju, da ne zamre naša beseda.

Cvetka MATKO

ZVEZA SLOVENSkih DRUŠTEV NA HRVAŠKEM:

POVEZANI SMO BOLJ PREPOZNAVNI

Slovenci na Hrvaškem so se vselej dobro samoorganizirali in skrbeli za svojo prepoznavnost. Slovenska društva so ohranjala in razvijala zlasti kulturno identiteto Slovencev. Negovala so prijateljske stike pripadnikov slovenske manjšinske narodnostne skupnosti z večinskim hrvaškim etničnim okoljem. Po razpadu SFRJ, oziroma po osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške, pa so se slovenska društva v Republiki Hrvaški dobesedno čez noč znašla v novih političnih okoliščinah.

In prav te okoliščine so hotele, da so se slovenska društva na Hrvaškem morala začeti ukvarjati z novo problematiko.

Seveda imajo "klasične" - kulturne in družabne dejavnosti društev še naprej prednost in so morda celo intenzivnejše, saj so nove državno-politične razmere sprožile nekakšno povečano moralno obveznost od slovenstva. Tu gre predvsem za poskuse uvajanja in utrjevanja slovenskega jezika. Po drugi strani pa tudi slovenska država in njene ustanove kažejo povečano zanimanje za pomoč Slovencev na Hrvaškem.

Novi pravno-politični položaj hrvaških Slovencev je pripeljal do ustanovitve Zveze Slovencev na Hrvaškem, ki je združevala slovenska društva na Hrvaškem in ne - kot bi lahko sklepali iz naziva organizacije - Slovencev posamično.

Od svoje ustanovitve l. 1992 je Zveza Slovencev sodelovala s hrvaško vlado ter z vladnimi in nevladnimi organi in institucijami Republike Slovenije. Na Hrvaškem predstavniki Zveze sodelujejo v saborskem pododboru za etnične in nacionalne skupnosti in manjšine in v vladnem uradu za etnične in nacionalne skupnosti ali manjšine. Zastopanstvo Zveze v teh organih ni bila nikoli prekinjena.

Toda ime Zveza Slovencev na Hrvaškem ni ustrezalo dejanskemu stanju, saj je Zveza združevala izključno že organizirana slovenska društva, ne pa posamezne Slovence na Hrvaškem. Na pobudo delegacije Slovenskega doma je Zveza 19. septembra letos spremenila in dopolnila svoj Statut in se preimenovala v Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem (Savez slovenskih društev u Republici Hrvatskoj). Hkrati je bilo sklenjeno, da se sedež Zveze iz Reke preseli v Zagreb.

Od 1. oktobra je uradni sedež Zveze slovenskih društev na Hrvaškem v Zagrebu, na Masarykovi ulici 13. Njen predsednik je Darko Šonc, podpredsednik pa Franc Strašek.

Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem sestavljajo Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom iz Zagreba, Kulturno-prosvetno društvo Bazovica z

Reke in Kulturno slovensko društvo Triglav iz Splita.

Najvišji organ upravljanja je Skupščina Zveze, ki je sestavljena po 4 delegata vsake članice. Izvršilne organe Zveze voli Skupščina: predsednika Zveze, podpredsednika Zveze, Svet Zveze in Nadzorni odbor. Vsaka članica (društvo) je torej v Zvezi zastopana na enak, delegatski, paritetni način. Vsako novoorganizirano slovensko društvo na Hrvaškem lahko postane član Zveze pod statutarnimi pogoji, na enak delegatski način zastopanosti. Pomembno je, da vsaka članica Zveze deluje popolnoma samostojno.

Pomembna naloga Zveze je, da vzpodbuja in pomaga, po potrebi tudi finančno, pri samoorganiziranju in ustanavljanju slovenskih društev na Hrvaškem. Seveda je za ustanavljanje društev najpomembnejše načelo prostovoljnosti.

Zveza slovenskih organizacij je v skladu s statutom nepolitična organizacija, ena njenih osnovnih nalog pa je skrb za ohranitev slovenskega jezika, kulture in običajev in slovenske identitete na Hrvaškem nasploh. Seveda pa pomaga tudi pri reševanju različnih spornih zadev, ki obremenjujejo Slovence na Hrvaškem.

In če se na koncu vprašam, kaj je pravzaprav Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, bi se odgovor glasil nekako takole: Zveza slovenskih društev na Hrvaškem je nova stopnja samoorganiziranosti Slovencev na Hrvaškem. Z njo bomo mogoče pridobili možnost višjega, praktično najvišjega samozastopanja v novi državi. Zve za naj bi potemtakem odigrala vsestransko vlogo. V skladu s hrvaško zakonodajo je načelno prav Zveza lahko tisti pravni subjekt, ki bi - podobno kot v primeru drugih narodnostnih manjšin - morda po določeni proceduri lahko dobila svojega predstavnika v najvišjem zakonodajnem telesu države, v Saboru Republike Hrvaške. Na to vprašanje smo prvič opozorili leta 1993, ko je Zveza Slovencev predsednika Republike dr. Franja Tušana in tedanjega premiera Nikico Valentiza pisno pozvala, naj se izreče o zakonskem položaju Slovencev v hrvaški državi. Kakšen bo položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem v prihodnje, je vprašanje, ki je in bo odvisno od mnogih okoliščin, zdi pa se, da bo marsikaj odvisno tudi od stališča naše matične domovine, Republike Slovenije.

Franc STRAŠEK

KDO POZABLJA NA NAS:

SLOVENSKI TISK IZGINIL IZ HRVAŠKE

Odkar sta Slovenija in Hrvaška postali samostojni državi, v kioskih in na knjižnih policah na Hrvaškem slovenskega časopisa in knjige v slovenskem jeziku praktično ni več mogoče najti - čeravno nas, Slovencev, ki živimo na Hrvaškem in smo hrvaški državljani, ni nič manj, kot prej. Povrhu pa nam je bolj kot kdajkoli prej potrebna pisana slovenska beseda in informacija o dogajanjih v naši domovini.

Pogrešamo slovenske dnevne časopise, tednike, politične in zabavne revije, še posebej pa nove knjižne izdaje slovenskih pesnikov in pisateljev. Dnevnik Delo, eden redkih časopisov, ki se dobi v Zagrebu (pa še to z veliko zamudo), je premalo.

Letos poleti je bila v hrvaških počitniških krajih - seveda zaradi turistov, ne pa zaradi hrvaških Slovencev - ponudba slovenskega tiska neprimerno boljša, kot v glavnemu mestu, a kaj ko so časopisi tudi na hrvaško obalo prihajali celo z dvodnevno zamudo.

Sprašujemo se, zakaj tako?

Ali je zaslužek zares edini motiv za vračanje slovenske besede na hrvaške časopisne in knjižne police?

Pozivamo pristojne slovenske ustanove, da pomagajo prekiniti to jezikovno in informativno blokado, slovenske časopisne hiše, izdajatelje in knjižne založbe, pa, da se odrečejo poslovnim politikam, zaradi katere se hrvaški Slovence pogosto počutimo, kot da smo pozabljeni, na koncu sveta.

Polona JURINIČ

Republika Hrvatska ustanovljuje se kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika inih naroda i manjina, koji su njezini državljani: Srba, Muslimana, Slovenaca, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađžara, Židova i drugih, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN i zemalja slobodnog svijeta.

Iz Ustava Republike Hrvatske (Izvorišne osnove)

Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine, varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in mađarske narodnostne skupnosti. Skrbi za avtohtone slovenske narodnostne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino. (...) Slovenci brez slovenskega državljanstva lahko uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti. Vrsto in obseg teh pravic in ugodnosti določa zakon.

Iz Ustave Republike Slovenije (5. člen)

LISTAMO STARE ŠTEVILKE ODMEVA:

O PROPAGANDNEM ODSEKU

Prvi časopis, namenjen Slovincem v Zagrebu, se je imenoval Zagrebški Slovenec. Njegov urednik in izdajatelj Albert Žibrat je upal, da bo časopis izhajal tedensko, nazadnje pa je izšel enkrat samkrat, in sicer 25. junija 1932. Dobre štiri mesece pozneje, 31. oktobra 1932 se je pojavil Odmev, prosvetno-informativen list Narodne knjižnice in čitalnice v Zagrebu. Odmev, ki ga je najprej urejal Janko Schweiger, nato pa dr. Fedor Mikič, se je obdržal in uveljavil: kljub denarni stiski je izhajal dve leti.

V naslednjih številkah našega novega časopisa bomo ponatisnili nekaj najbolj zanimivih besedil iz starega Odmeva in to brez jezikovnih ali drugih posegov in popravkov.

Ali marsikdo nima radi borbe za vsakdanji kruh dovolj prilike da bi zasledoval naše vesti po dnevnikih. V Zagrebu je še mnogo Slovincem, ki ne vedo za naše društvo, in jim ni znano požrtvovalno društveno delo v društvenih prostorih in izven njih.

Vsem je treba omogočiti udeležitev pri društvenem delu.

P.O. bo to delo pospeševal.

Narodna knjižnica in čitalnica je do sedaj poizkušala voditi pregled o našem tukajšnjem življu. Ker pa tega ni sama zmogla, je ustanovila P.O., ki bo to delo poglobil in izpopolnil. P.O. si bo prizadeval sestaviti imenik vseh zagrebških Slovincem. Vsporedno s tem bo obveščal vso javnost o društvenem delovanju in o najvažnejših prosvetnih pojavih potom društvenega glasila.

jo bomo po abecednem redu in po ulicah. Statistični oddelek P.O. bo imel dovolj gradiva za zanimive statistične podatke tukajšnjih Slovincem.

Prosimo vse članstvo in prijatelje našega društva, da nam pošiljajo naslove naših novih rojakov in da nam javljajo tudi izpremembe v naslovih, kajti s tem nam bo mnogo pomagano.

Druga naloga P.O.-a je bila ustanovitev društvenega glasila.

Ko je P.O. poročal o potrebi društvenega glasila, je društveni odbor sprejel ta predlog komaj s piclo večino glasov! Pozdravil je izdajo ali vprašal se je: odkod denar? Odbor je dal P.O. "dovolj-nje" za izdajanje lista le pod pogojem, da ne bo treba druš-

bolj krepko, bolj veselo in bolj globoko, pa morda tudi - bolj pogosto!

Naš "Odmev" se ni rodil v pohlepu za dobičkom. Oče mu je idealizem, mati pa želja, da združimo v prosveti vse naše zagrebške rojake in njihove prijatelje. Ni se rodil na uredniški pisalni mizi, ker je uredništvo nima. Prispevki za nj niso mogli romati v urednikov koš, ker ga uredništvo nima. Boter "Odmevu" ni bil ne gospod, ne gospa, temveč -

samozatajevanje.

Mislimo tako: Dete je do brega plemena. če se razvije v moža, bo nam vsem v ponos. Dovolj nas je v Zagrebu in lahko ga bomo vzdrževali, če žrtvujemo vsak le drobtinico zanj!

V prihodnji številki bo "Odmev" že sam povedal imena svojih dobrotnikov.

Tajništvo P.O.

DO SVEŽIH NOVIC V KLUBU IN KROGU ČITALCEV

Da bi v Narodno knjižnico in čitalnico zahajalo čim več bralcev, kar je bil eden od osnovnih namenov slovenskega društva, je prosvetni odsek ustanovil Klub čitalcev in Krog čitalcev.

Klub je imel 35 članov, ki so plačevali 50 dinarjev pristopnine in 20 dinarjev mesečne članarine. Zanimivo je, da se je tedaj v vseh interesnih odsekih in skupinah plačevala posebna članarina za organizacijsko delo in stroške delovanja.

Člani Kluba čitalcev so lahko v klubski sobi prebirali revije in časopise. Klub je v ta namen kupil za 4 tisoč dinarjev pohištva. Pohištvo je pripadlo Nakiču, s čimer se je povečalo premoženje društva.

Člani kroga čitalcev so si na dom naročili vsak po en izvod 20 najboljših evropskih ilustriranih časopisov in 10 domačih revij. Časopisi so krožili nato med člani Kroga čitalcev in šele, ko so jih ti prebrali, so zastoj pripadli Nakiču. Ta način branja in izmenjave časopisov med člani Kroga je vzbudil veliko zanimanje med ostalimi člani Društva in iz poročila tajnika za l. 1934 (od l. 1 do 31.12.) je razvidno, da sta tega leta delovala celo 2 vzporedna krožka.

Mar ne bi bila podobna organizacija zanimiva tudi danes?

Posamezni člani Slovenskega doma že tako in tako kupujejo razne revije in časopise. Verjetno gre predvsem za hrvaški tisk, zagotovo pa je nekaj tudi takih, ki so naročeni na posamezne slovenske revije ali pa o naročnini še razmišljajo. Vse revije in časopise bi lahko potem, ko bi jih prebrali doma, podarili našemu društvu. Na ta način bi lahko v prostorih knjižnice ali v klubu Moja dežela ustanovili čitalnico. Morda bi tako člane vzpodbudili, da bolj pogosto obišejo Slovenski dom, da ne pridejo samo takrat, ko so vabljeni na organizirane prireditve.

Morda bi tako oživili društvo in društvene prostore in se med seboj še bolje spoznali.

Bomo poskusili?!

Silvin JERMAN

PROPAGANDNI ODSEK

(Odmev, št.1, 1932)

Društveni propagandni odsek (P.O.) je nastal iz potrebe po smotrnem razširjanju društvene zavesti med tukajšnjimi rojaki. Prosvetno delo v Narodni knjižnici in čitalnici se je lepo razvijalo. Dnevno časopisje je stalno prinašalo poročila o našem delovanju.

To so naloge.

A kaj je P.O. do danes že naredil?

P.O. se je ustanovil dne 7. septembra na prvem društvenem sestanku v letošnji jesenski sezoni. Od takrat pa do sedaj je nabral že okrog 15.000 naslovov zagrebških Slovincem. Pri tem delu sodelovalo je prek 30 članic in članov in to vsak redno po dve ure dnevno. Z vzorno vstrajnostjo so dovršili to delo, ki je neprecenljive vrednosti za bodoči razvoj našega društvenega življenja. Iz nabranih naslovov urejemo kartoteko zagrebških Slovincem. Uredili

tu ničesar prispevati. To je bila za P.O. precej grenka pilula!

Danes pa, ko imamo pred seboj to prvo skromno številko našega društvenega glasila, začenjamo verovati, da bo P.O. kos tej svoji zamisli in nalogi. Društveno glasilo je izšlo. P.O. ga je razposlal po pošti vsem društvenim članom, ki redno plačujejo članarino oz. ki imajo vsaj ta namen.

Člani P.O. niso bogati in tudi vsemogočni niso! Zato bomo hvaležno sprejeli vsak prispevek za "Odmev", ki nam ga pošljete za "tiskovni fond" društvenega glasila.

Če bo našel Odmev dovolj odmeva med našimi čitatelji, bo odmeval vsak mesec

Zakaj o Hinku Nučiču, znamenitem zagrebškem Slovencu, pišemo že v prvi številki Novega odmeva?

Med številnimi Slovenci, ki imajo zasluge za razvoj Zagreba, Hinko Nučič izstopa zato,

Ker je pomembno prispeval k umetniškim uspehom Hrvaškega narodnega gledališča, ker je bil izjemno zanimiva oseba v društvenem organiziranju Slovencev v Zagrebu, ker je bil dejaven v pripravljanih odborih za ustanovitev Slovenskega prosvetnega društva in Narodne knjižnice in čitalnice, ker je bil zadnji predsednik našega društva pred II. svetovno vojno, ker je v času Neodvisne države Hrvaške pogumno deloval po pravih društva in za njegove interese, ker je po II. svetovni vojni obnovil delovanje društva in dolga leta po tem dajal društvu svoj pečat, ker je bil edini med številnimi zaslužnimi člani in funkcionarji, ki je bil imenovan za dosmrtnega častnega predsednika društva. Zato najprej prav o njemu.

HINKO NUČIČ - GLEDALIŠKI UMETNIK

Hinko Nučič se je rodil l. 1883. V svojem 87-letnem življenju je kot igralec, režiser, organizator in pedagog dosegel izjemne uspehe. Lahko bi rekli, da je bil eden najbolj plodnih gledališčnikov.

Na amaterski oder je stopil kot 14-letni fant, že od l. 1899, pa ga srečujemo v Slovenskem deželnem gledališču v Ljubljani - najprej kot poklicnega igralca, od l. 1908 leta pa tudi kot režiserja.

Od l. 1912 leta s krajšim presledkom deluje v Zagrebu. V letih 1918-19 je obnavljal Narodno gledališče v Ljubljani, bil nekaj časa celo intendant, nato pa vodja drame in višji režiser. L. 1919 je v Mariboru ustanavljal Slovensko poklicno gledališče in bil do l. 1921 njegov ravnatelj. Tega leta se je s svojim odkritjem, učenko in soprogo Viko Podgorsko dokončno preselil v Zagreb.

V zapiskih o Nučičevi gledališki dejavnosti najdemo neverjetne podatke. V Ljubljani je režiral 112 predstav in nastopil 855-krat v 343 vlogah. V Mariboru je režiral 20-krat, nastopil pa 215-krat. Samo v sezoni 1909-10 je Nučič režiral 28 predstav. Kot režiser v Ljubljani je predano organiziral turnee po vsej Sloveniji, kar je bilo za gledališčnike nadvse dobrodošlo tudi v denarnem smislu: gledališka sezona v Ljubljani je namreč trajala približno šest mesecev in samo v tem času so igralci prejeli redno plačo.

Zagrebškemu občinstvu se je Nučič prvič predstavil l. 1912 kot režiser v Roesslerjevih Frankfurtovcih. Temu je sledil bogat opus aytorjev, od Strindberga, Ibsna in Ogrizovića, do nepozabnih Cankarja, Čehova, Tolstoja, Čapka, Shawa, Molierra.

Zanimivo je, da je Nučič l. 1916 režiral praiizvedbo Čarovnice z Griča Marije Jurić Zagorke, Krleževa izvedba V agoniji z izrednima kreacijama Hinka Nučiča in Vike Podgorske, pa je bila od premiere l. 1947 na repertoarju še 7 let. Gledališki par Nučič-Podgorska je bil steber in vrhunec v drami Hrvaškega narodnega gledališča. Samo tu je Nučič režiral 74 predstav in igral čez 100 vlog.

Po 54 letih ustvarjanja se je Nučič od odra in občinstva poslovil v vlogi župnika Babiča v "Veliki puntarji", odigrani l. 1954 v HNK-ju.

HINKO NUČIČ:

SUAJEN UMETNIK IN POGUMEN SLOVENEK

HINKO NUČIČ -

ZAGREBŠKI SLOVENEK

Nučič je kot priznati umetnik ostal zvest svojemu slovenskemu rodu. Njegovo ime zasledimo med ustanovitelji Slovenskega prosvetnega društva in Narodne knjižnice in čitalnice.

Priljubljal je proslave ob slovenskih kulturnih praznikih, med njimi proslavo ob 60. rojstnem dnevu Frana Saleškega Finžgarja, ki so si jo poleg Slovencev z velikim zanimanjem ogledali tudi drugi Zagrebčani. Leto dni pozneje (1932) je Nučič režiral Finžgarjevega Divjega lovca na slovenskem jeziku. Predstavo so uprizorili igralci zagrebškega Velikega teatra.

Pomembna trenutka sta nastopila l. 1939, ko je Hinko Nučič v Nakiču ustanovil dramsko šolo in l. 1940, ko je bil izvoljen za predsednika Narodnega doma. Nučič je v svojem nastopnem govoru poudaril, da bo skušal ustreči obema taboroma, ki sta se borila za prevzem vodstvenih položajev, da bo novo vodstvo reformiralo in moderniziralo društvo in prispevalo k zblizevanju Slovencev in Hrvatov. Dejal je, da je prihodnost društva v slogi.

Toda že kmalu se je začela II. svetovna vojna in voditelji tedaj ustanovljene Neodvisne države Hrvaške (NDH) so že l. 1941 prepovedali delo društva, l. 1943 pa ga tudi razpustili. Ko so se oblasti hotele polastiti društvenega premoženje, se je Nučič pogumno in odločno skliceval na pravila društva, po katerih vsa lastnina pripada Slovenski matici v Ljubljani. Oblasti so to utemeljitev nazadnje priznale.

Čeprav je bilo za selitev že vse pripravljeno, premoženje ni nikoli odšlo v Ljubljano, saj so člani društva večji del knjižnice in opreme uspešno poskrili v društvenih prostorih. Zaslugo za to so

imeli Hinko Nučič in tovarnar Vilim Bizjak, ki je plačeval najemnino za prostore, in August Mešiček, ki je v prostorih stanoval in jih varoval. Na drugem koncu mesta, na Tomislavovem trgu pa se je skrbelo za prebegle in izgnane slovenske otroke.

Takoj po koncu vojne se je Nučič lotil obnavljanja društva. Brž ko je od novih oblasti dobil dovoljenje za delo slovenskega prosvetnega društva Narodni dom, je zbral člane, ki so najprej delali v skromnih prostorih v Berislavičevi ul. 6, nato v Trenkovi ul. 9, in nazadnje v Masarykovi ul. 13, kjer je še danes sedež Slovenskega doma.

Vrstili so se kulturni in literarni večeri, Nučičeva dramska sekcija je uprizarjala dramske predstave in z njimi gostovala tudi po Sloveniji. Prvi predstavi sta bili Klopčičeva Mati in Suhodolčev Bedak. Oktobra l. 1945 je bil v Zagrebu prvič javno izveden Slovenski večer.

L. 1945, ko je bil Hinko Nučič ponovno izbran za predsednika društva, je društvo dobilo novo ime - Slovenski dom. Že naslednje leto, julija l. 1946, se je Nučič zaradi slabega zdravja odpovedal položaju predsednika, postal pa je dosmrtni častni predsednik.

Kot igralec se je od društva in njegove dramske sekcije poslovil v vlogi pobožnega romarja Balantača v Vdovi Rošlinki l. 1957. Z režijami Vdove Rošlinke, Lepe Vide, Ad acta, Slepe miši se je predstavljaval še do l. 1959.

Hinko Nučič nas je za vedno zapustil l. 1970.

Silvin JERMAN in Ivica KUNEJ

SLOVENSKI VTIS BAROČNEGA OBILJA

4. septembra letos sta kulturna ministra Slovenije in Hrvaške, Janez Dular in Božo Biškupić podpisala program sodelovanja do konca leta 1998, ki predvideva vzpodbujanje kulturnih stikov na vseh področjih in na vseh ravneh - od glasbe, književnosti in filma, do sodelovanja med arhivi in drugimi kulturnimi ustanovami.

Dokaz trdnosti kulturnih vezi med Slovenijo in Hrvaško je tudi razstava **VTIS OBILJA** - ŠTU-

KATURA 17. STOLETJA V SLOVENIJI, avtorice Barbare Jaki Mozetič (Narodna galerija iz Ljubljane), ki je bila septembra in oktobra na ogled v Zagrebškem muzeju za umetnost in obrt. V navzočnosti številnih uglednikov iz obeh držav je razstavo odprl hrvaški kulturni minister Božo Biškupić, ki je med drugim dejal:

"Posebej smo zadovoljni z današnjim dogodkom, ki potrjuje trajnost dobrih odnosov in kulturnih vezi med našima dvema državama. Sodelovanje je tradicionalno in vselej dobrodošlo, še posebej pa zdaj, ko želita obe mladi državi pokazati svoje vrednote in odprtost do drugih kultur. Na teh prostorih,

ki od vedno pripadajo evropskemu civilizacijskemu krogu, se je kultura naših držav nenehno prepletala na mnogih področjih umetniškega delovanja. številni hrvaški umetniki so delovali v Sloveniji, vrsta slovenskih kulturnih ustvarjalcev pa je z delom in življenjem v naši državi, trajno označila hrvaška kulturna obzorja. Likovni umetniki, književniki, glasbeniki in ansambli, so vedno radi izmenjavali izkušnje, ponosni na svoje dosežke v sosesčini, ki jih je vedno z zadovoljstvom in rada sprejemala. Dokaz tega je tudi ta razstava".

naročnike tudi v Sloveniji, kjer so širili nov okus.

Za razstavo so izbrani spomeniki, omejeni z današnjim političnim mejam Slovenije. Iz ohranjenega gradiva je razvidno, da je bil namen štukatur krasitev pomembnejših prostorov takratnih cerkev in gradov. Srednjeveški gradovi so novo podobo dobili potem, ko so izgubili svojo obrambno vlogo. Bogato plastično dekoracijo so največkrat dobile viteške ali slavnostne dvorane. Cerkev je nastopila v novi podobi hkrati s širjenjem novih cerkvenih redov.

Prva večja dekoracija je nastala leta 1620 v cistercijskem samostanu v Stični. Italijanski mojstri so pustili sledi tudi v Novi Štifti, Vrhnici in na ptujskem gradu, med najbolj kakovostnimi pa so dekoracije v slavnostni dvorani mariborskega gradu in v samostanski cerkvi v Kostanjevici nad Novo Gorico. Velik spomenik dekoracije je kapela Sv. Franje Ksaverskega v cerkvi Sv. Jakoba v Ljubljani z edinstveno osnovo arhitekture in njenega okrasa. Za zadnje desetletje 17. stoletja pa je značilna mehkost štukature, na kakršno naletimo v minoritskem samostanu na Ptuj in v gradu Štatenberg.

Polona JURINIČ

SLOVENSKI KROG V HRVAŠKI PRESTOLNICI

Med vrhunce živahne dosežke galerijske dejavnosti Slovenskega doma sodi spomladanska razstava sedmih uglednih hrvaških umetnikov slovenskega rodu. Avtor razstave Josip Depolo je iz zagrebškega likovnega kroga izbral sedem slikarjev in kiparjev, in sicer Milana Berbuča, Viktorja Goričana, Stanka Jančiča, Vasilija, Josipa Jordana, Ivana Lesiaka, Marico Mavec-Tomljenović in Stanka Vrtovca. Vsi ti umetniki so zapustili vidno sled v novejši hrvaški umetnosti, skupno pa jim je tudi šolanje na zagrebški likovni akademiji (razen naivne slikarke Marice Mavec-Tomljenović) in kajpak slovensko poreklo.

Avtorja razstave je posebej zanimalo, ali slovensko poreklo umetnikov vnaša v hrvaško okolje kakšne nove in prepoznavne značilnosti in ali lahko na podlagi tega govorimo o slovenskih ali o hrvaških umetnikih. "Slovensko poreklo kot skupni imenovalec samo potrjuje že znano in preverjeno dejstvo, da rast posameznih ustvarjalnih osebnosti določa humus, na katerem bo zrasla njihova nadarjenost. Humus hrvaške umetnosti pa je zares rodovit in vse kaže, da obstajajo vsi pogoji za uspevanje vseh "sto cvetov".

Depolo je prepričan, da ustvarjalec navsezadnje pripada tako tistim, na katere ga veže poreklo, kot okolju, v katerem deluje in da se prava priložnost hrvaških umetnikov slovenskega rodu skriva v enotnosti različnosti.

(I.T.)

Razstava Vtis obilja predstavlja reprezentativne štukaturne dekoracije interijera, ki so na slovenskem ozemlju nastajale v 17. stoletju. Avtorji štukatur so bili potujoči sezonski mojstri, ki so v svet odhajali z jezerskih območij današnje severne Italije in južne švice. Pokrivali so velik del Evrope in naši

MOSTOVI, KI SPAJAJO BREGOVE IN LJUDI

Priznani slovenski arhitekt Peter Gabrijelčič je konec oktobra v Slovenskem domu predstavil "vse svoje mostove" - fotografije, skice in makete tistih, ki v različnih slovenskih krajih že spajajo bregove rek, in tistih, ki morajo na začetek življenja v naravnem okolju še počakati. Ugledni hrvaški arhitekt Branko Siladin je na otvoritvi razstave, ki so si jo pred tem že lahko ogledali v Bruslju, New Yorku, na Dunaju in v Ljubljani, poudaril, da je Gabrijelčič "eden redkih arhitektov, ki se je uspešno spoprijel s tako privlačno in hkrati zahtevno temo, kakršni so mostovi" in ki je "v razmeroma kratkem času ustvaril zavidanja vreden opus del z jasno identiteto". Slovenski veleposlanik v Zagrebu Matija Malešič, ki je razstavo odprl, in predsednik Slovenskega doma Darko Šonc pa sta opozorila tudi na simbolni pomen mostov, na mostove, ki slovensko skupnost na Hrvaškem po eni strani povezujejo z matično domovino, po drugi pa spajajo s hrvaško večino, na mostove prijateljstva, ki jih je treba graditi, obnavljati in negovati, nikakor pa ne podirati. Na otvoritvi razstave je za glasbeni užitek poskrbela ugledna hrvaška harfistka Marija Mlinar Bubanj, k dobremu razpoloženju pa sta prispevala tudi sponzorja iz Slovenije, Terme Čatež in Vino Brežice.

(I.T.)

PRUJETEN VEČER Z EROSOM V OFFU

Ko sem tisto septembrsko sredo prihajal v Slovenski dom, na gledališko predstavo **EROS V OFFU**, avtorja in režiserja Siniše Pasariča, sem bil nadvse radoveden.

Zakaj? Zato, ker poklicno vem, koliko skrivnostnih pasti čaka vsakogar, ki se loteva tako zahtevnega dela, kot je ustvarjanje dramske predstave - posebej, če gre za komedijo.

Naša dvorana se je spremenila v prijazno stanovanje v katerem živijo skladni zakonci. Ali je v tem zakonu res vse tako skladno, kot misli soproga?

Nepričakovan obisk stare znanke iz mladih dni, ki rada pije šeri, in njeno dokaj neobičajno darilo, pretrese soproga in - malo po malo - na dan privrejo grehi njegove mladosti.

V ta trikotnik se zelo učinkovito vplete sosed, ki pa predsednika hišnega sveta (soproga) očitno ne nadleguje samo zaradi "stanovanjskih tehničnih težav".

Predstava ima po režijski plati vse elemente komedije. Osebe so predstavljene jasno in jedmato, kar je igralcem Alojzu Useniku, Loredani Jurković, Marici Birk in Zdenki Jelovčan omogočilo dobro scensko izpolnitev.

Tako je "stara dama" - kot pravijo dramsko-recitatorski skupini slovenskega Kulturo-prosvetnega društva Bazovica - še enkrat razveselila in občinstvu v prepolni dvorani Slovenskega doma podarila lep in prijeten večer!

Ivica KUNEJ

SKUPINA 69:

OBUIJANJE STAREGA PRUJATELJSTVA

Slovenski dom je konec septembra v goste povabil prijatelje iz mladosti - člane Skupine 69 (Grupe 69), ki so v prostorih slovenskega društva v Zagrebu prvič razstavljali pred natanko dvajsetimi leti.

Ko ne bi bilo Skupine 69, bi si jo morali izmisliti," je zapisal Josip Depolo, ko je ob jubilejni razstavi leta 1989 tako le razmišljal o ustvarjalnosti 34 umetnikov: "Amater je ničvreden, ko izgubi svojo človeško mero in ko ga očara prevzetnost. Pravi amater nosi v sebi globoko človeškost, strpnost, potrebo po zblizevanju, ustvarjalno strast in absolutno privrženost umetnosti. Skupina 69 je vsa ta načela nenehno poudarjala in jih branila, potrjevala v svoji praksi in svojih razstavah."

V slovenskem domu so svoja dela razstavili: Marjan Bingula, Vladimir Bogadi, Vjekoslav Bosnar, Božidar Delač, Lovorka Fegić, Zoran Galić - Flac, Viktor Goričan, Marija Gregl, Ivanka Ilijanić, Nedjeljka Jelić, Silvana Jukić, Milan Knežević - Emka, Mira Kos, Mate Kovačević - Eskaviljo, Nada Martinjak - Kroflin, Milan Martinović, Doroteja Meštrović, Živko Mihaljević - Žak, Ljiljana Marković, Ivana Nemet, Gojko Nikolić - Dado, Maja Nikolić, Ivo Ostojić, Kazimir Polak, Zoran Pušić, Sanja Vidović - Vanguard, Milivoj Svoboda, Vinko Zečić, Vedrana Zaninović, Ivo Ferlan, Robert Hinkelman, Žarko Pušić, Petar Rajčević in Tomislav Vladović - Relja.

(I.T.)

NAŠA PESEM V ZAGREBU IN ŠENTVIDU PRI STIČNI

Vsi pevski zbori imajo svoje dobre in slabe dneve. Včasih ga "pokronamo", ker nismo razpoloženi za petje, včasih nam nagajata gripa ali prehlad, včasih se glasilke ne morejo rešiti neželenih oblog. Toda, kadar gre zares, damo vse od sebe.

Tako je bilo recimo letošnjega 16. aprila, ko je ženski zbor Slovenskega doma nastopil na 19. spomladanskem srečanju zagrebških glasbenih amaterjev. Zbor je pod vodstvom dirigenta Petra Kutnjaka zapel tri pesmi, in sicer žetelice (Rudolf Matz), Spomin (Mira Wagnerjeva, Matej Tomc), Ljudska srca ljubav veže (Christoph Willibad Gluck), v prevodu Marijana Homa - Srca nam ljubezen spaja.

Ocenjevalna komisija, v kateri so bili profesor Dinko Fio, profesor Sergije Rainis in profesor Branko Starc je nastop ocenila takole: "Zbor kaže veliko željo za muziciranje. Dirigentske težnje in navodila so usklajeni. Posledica je jasna izgovorjava, kar je za zborovsko petje zelo pomembno. Zvok je naraven in z dodatnim vokalnim in pedagoškim delom bi se dosegel še zrelejši in sonornejši zvok. Vse skladbe so izvedene v dobrem tempu in

Šentvid pri Stični, 1. 1995

ritmično točno. Intonacija pa mora biti samozavestna in izvedena brez strahu".

Ocena, ki bi si jo želili ob vsakem nastopu!

Dobro smo se odrezali tudi v Šentvidu pri Stični, kjer so junija letos pripravili že 27. Tabor slovenskih pevskih zborov. Na predvečer osrednje prireditve je na koncertu zamejskih pevskih zborov ženski zbor Slovenskega doma zapel tele pesmi: Škrjanček poje (Ljudska, v priredbi Jožeta Leskovarja), Žetelice (Rudolf Matz), Čej so tiste stazice (koroška ljudska, v priredbi Danila Bučarja), Mamina želja (Marijan Horn, Petar Kutnjak, solistka Jadranka Kene, klavir Zoran Šonc).

Čeprav nam vreme ni bilo naklonjeno, uspeh ni izostal. Še posebej prisrčno so navzoči sprejeli pesem Mamina želja, avtorjev Marijana Homa in Petra Kutnjaka, v spremljavi na klavirju Zorana Šonca in solistke Jadranke Kene, ki je v Šentvidu doživela praznovredbo. Organizatorji so poudarili, "da so ponosni, ker je bila pesem prvič javno zapeta prav pri njih v Šentvidu".

Ugodili smo želji šentviškega šolskega pevskega zbora in jim podarili celoten notni material omenjene pesmi s posvetilom.

Marijan HORN

MARJANA LIPOVŠEK:

VELIKA UMETNICA IN PRISRČEN ČLOVEK

Marjana Lipovšek, velika slovenska mezzosopranistka in ena od vodilnih sodobnih svetovnih vokalnih umetnic je sredi oktobra - po daljšem premoru - zopet prišla v Zagreb in navdušila številno občinstvo. Primadona milanske Scale, Covent Gardna, Dunajske državne opere, festivala v Salzburgu in Bregenzu ter najbolj slavni koncertni dvoran je zagrebški publikli predstavila širok razpon lastnih naklonjenosti in možnosti. Ob izvrstni klavirski spremljavi ameriškega pianista Anthonyja Spirija je zapela arije starih italijanskih mojstrov Carissimija, Caccinija in Paisiella, velikana baročne glasbe Glucka i Haendela, pesmi manj znanega avstrijskega skladatelja Josepha Marxa in Manuela de Falle ter arije iz Samsona in Dalile in Carmen. Umetnica je pokazala vrhunsko sposobnost interpretacije, glas velikega razpona in virtuozno pevsko tehniko. Navdušila je s koncertnim programom in s pažljivo izbranimi dodatki: z nastopom Orlovskega iz Netopirja ter s po eno slovensko in hrvaško pesmijo. Marjana Lipovšek, ki ni samo velika umetnica, ampak tudi prisrčen človek, na koncertih vselej zapoje pesem avtorja iz svoje domovine, spoštovanje do poslušalcev na tujem pa izraža z uporabo njihovega jezika in s petjem pesmi skladatelja iz države gostiteljice, ali pa s tamkajšnjo narodno pesmijo -kar je storila v Zagrebu.

V predverju Hrvaškega narodnega gledališča so bili ob tej priložnosti predstavljeni tonski zapisi, ki jih je Marjana Lipovšek posnela za velike gramofonske družbe DGG, EMI, PHILIPS in tako dalje.

Na sprejemu po koncertu je v navzočnosti hrvaškega in slovenskega kulturnega ministra Boža Biškupića in Janeza Dularja umetnico pozdravil in se ji zahvalil slovenski veleposlanik Matija Malešič. Tako se je na najboljši možni način začel uresničevati protokol o kulturnemu sodelovanju med našima dvema državama.

Zagrebska publika z radostjo in nestrpnostjo pričakuje ponovno srečanje z Marjano .

Marija BARBIERI

POPOTOVANJE OD PRLEKJE DO POMURJA

Če hočemo bolje spoznati našo lepo Slovenijo, potujmo! Za vsakogar se najde kaj novega v tej čudoviti raznolikosti ljudi, govorici in običajev. Zamisli je mnogo - nazadnje smo obiskali Prlekijo in Pomurje.

Pot iz Zagreba proti Prlekiji in Pomurju nas vodi preko Krapine in že smo ob Dravi, na slikovitem Ptujju, mestu z bogato prazgodovinsko, rimsko in slovansko preteklostjo, o kateri pričajo arhitektura, muzejske zbirke in arheološke najdbe. Za Ptuj pravijo, da je treba samo malo zamahnuti s krampom in že naletiš na obdelan kamen, star denar ali orožje.

Ob ronki slovenskih goric, Haloze in Ptujsko polje, po katerem spomladi rajajo kurenti, ko z objestnim veseljem kličejo novo življenje in podijo zimo. Tukaj se začne "luekarija", košček zemlje, z najboljšo prstjo za gojenje čebule. Ob poti je Dornava z

Atemsovim baročnim dvorcem, ki mu pravijo slovenski Versailles. Škoda, da ga popravljajo in si ga ne moremo ogledati. Ustavimo se v Jeruzalemu, kjer so vinarji in bajtarji obdelovali vinograde bogatim ljudem in pridelovali vrhunska, svetovno znana vina. Med jesenskimi barvami, v katerih se prelivajo gozdovi in trte, na razglednem griču zagledamo 300 let staro, bogato baročno opremljeno Cerkev žalostne mater Božje. Pozvnanjo z zvonom in upamo, da nam se bodo izpolnile želje.

Še malo, pa bomo v Prlekiji, ki so jo menda šele v 13. stoletju naselili veseli ljudje z juga, ki so govorili čisto po svoje. Šaljiva pesem "Dere san ja bia" nam približa prleško govorico. Ko prispemo v Ljutomer, vzemo, da mu je komaj v 14. stoletju ime nadel pesnik in vnet Ilirec Stan-ko Vraz, doma iz Cerovca. Ob pravokotnem

trgu stoji župna cerkev iz 14. stoletja, posvečena Janezu Krniku, na sredini trga pa je spomenik velikemu možu, s katerim se ponaša Prlekija: Franu Miklošiču, ki je bil velik slavist, avtor jezikoslovnih knjig in eden od sestavljalcev programa za zedinjeno Slovenijo iz l. 1848.

Ko si v Prlekiji, kjer imajo klet za pet milijonov litrov vina, ne moreš preskočiti nakupa kakovostne kapljice, traminca, renškega rizlinga, šipona, chardonnayja ....

Bližamo se reki Muri, ki jo je v romanu "Na valovih Mure" tako lepo opisal Miško Kranjec. Ob prebiranju njegovih besed vstopamo v zasajeni, skrivnostni svet ob reki. Ta svet sta Mura na eni strani in Raba na drugi, dolga stoletja ločevali od matične domovine. Tukajšnji Slovenci pa so kljub vsem viharjem in tujim gospodarjem znali ohraniti starodaven jezik in bogate običaje. Kakor štorcklje, ki odhajajo z doma ob mirnih rokavih Mure, a se tja zopet vračajo, da bi povile svoja gnezda, tako se tudi ljudje dolga desetletja selijo, da bi se zopet vrnili. Kot bi v teh ljudeh ostal prastari slovanski selitveni nagon. Slovesa, vračanja, mirna ravnina zlatih žitnih polj, pesem škrjančka in

Lončarski izdelki iz Filovcev

Babičev mlin pri Veržeju

slavčka zvečer, lokvanji, ki cveto v rokavih Mure, to je razpoloženje tega sveta. O tukajšnjih ljudeh, ki obdelujejo zemljo in je nikoli ne zapustijo, govori Povest o dobrih ljudeh Miška Kranjca.

Ustavimo se pri Vladimirju Babiču v Veržeju, pri njegovem mlinu na Muri. Od nekod se sliši Kreslinova pesem. Želja po zdravi prehrani nam razveže denarnice in nakupujemo ajdovo moko, proseno kašo...

Pred seboj imamo Ravensko bogato ravnico. V daljavi se vidijo obrisi Goričkega, kjer se spajajo meje treh držav - Avstrije, Madžarske in Slovenije.

Spomnimo se Hitlerjevih čet, ki so l. 1941 preganjale Žide in Slovence. Takrat so Madžari okupirali Prekmurje in Međimurje. Reka Mura je bila meja med Hortyjevo in Hitlerjevo Slovenijo. Ko je bila v skladu s trojnim paktom Primorska dodeljena Mussoliniju, je bila Slovenija razkosana na tri dele - madžarskega, nemškega in italijanskega. V misli se vrinejo Kajuhove be-

sede "En sam milijon nas je".

Pred nami je visok zvonik katoliške cerkve iz 14. stoletja, posvečene Sv. Nikolaju. Smo v glavnem mestu Pomurja, v Murski Soboti, ki je kulturno in gospodarsko središče s 13 tisoč prebivalci. Poleg katoličanov imajo tukaj svojo cerkev tudi evangeličani, večja judovska skupnost, ki je imela sinagogo, pa je med drugo svetovno vojno doživela holokaust. Mesto je postalo močno industrijsko središče, neposredna bližina Moravskih toplic (7 km), Radencev (12 km), Banovcev, Lendavskih Toplic in Radgone pa odpira bogate možnosti rekreacije in zdravljenja. V hotelu Dijana, ki leži v parku, sredi starih hrastov in vrtic, z gospo Darijo, ki nam v imenu murskosoboškega župana zaželi pristočno dobrodoščilo, nazdravimo prijateljstvu med zagrebškimi in prekmurskimi Slovenci, prekmurska gibanica pa nam vzbudi tek. Ogledamo si film o Pomurju in se sprehodimo po mestu do 17 metrov visokega spomenika Zmage. Spomenik z dvema kipoma Borisa in Zdenka Kalina je posvečen

skupnemu boju jugoslovanskih in sovjetskih narodov proti fašizmu v letih 1941-45. Nedaleč stran stoji evangeličanska cerkev, zgrajena l. 1910 in postavljena v strogi osi z glavnim grajskim portalom in vhodom.

Grad v Murski Soboti je bil nekoč renesančni dvorec, ki pa je v 13. stoletju dobil današnjo baročno podobo. Zdaj je v njem Pokrajinski muzej z etnografsko in arheološko zbirko, ki pa si ju zaradi preureditve žal ne moremo ogledati. Pač pa se ustavimo v tovarni oblačil Mura. Navdušenje nad prekrasnimi izdelki, priljubljenimi tudi na tujem, se ne more "komercialno realizirati", seveda zaradi naših "penzionerskih" žepov.

Odpravimo se v Puconce, kjer nas Frida Horvat-Lovenjak v svojem gostišču pogosti s čašico novega vina in odličnim kosilom ob ciganski muziki. Ob zvokih violin in cimbal znanih romskih mojstrov čas mineva prehitro. Poslušamo slovenske, hrvaške in madžarske pesmi (Akacos ut). Pritegnemo s petjem naših narodnih pesmi, ki jih po dolgih desetletjih življenja v Zagrebu še znamo zapeti.

Vračamo se prek Martijancev, mimo najstarejše gotske cerkve, zgrajene l. 1392, ko sta po tej zemlji še hodila Sv. Ciril in Metod. Cerkev,

ki je sijajna predstavnica t.i. prekmurske skupina cerkvene arhitekture, je poslikana z znamenitimi freskami Janeza Aquile iz Radgone.

Nedaleč stran so sredi travnikov zrasle Moravske Toplice, kjer so iskanci nafte l. 1960 1300 m pod zemljo naleteli na močne izvire tople vode. Bazeni omogočajo vse leto kopanje v zelo zdravilni termalni vodi. Tukaj sta dva hotela - Terme in Ajda, lahko pa najamete pravo, staro, s slamo pokrito prekmursko hišico - da ne bi pozabili, kako se je živelo v časih, ko se je sveto pismo prvič bralo v domačem jeziku, za kar je bil zaslužen veliki mož Štefan Kuzmič, ki je s tem ohranil in okreplil prekmurski govor.

Obiščemo še cerkev Gospodovega vnebohoda iz 15. stoletja v Bogojini na obronkih Goričkega gričevja, ki je eden od najpomembnejših spomenikov slovenske arhitekture.. V letih 1926-27 je Jože Plečnik staro cerkveno stavbo spojil z novo, pri tem pa se oprl na domačo tradicijo in domače materiale (keramika in les). Notranjost človeka osupne s čudovito elegantno enostavnostjo in veličino.

Opazujemo dvojezične napise z imeni vasi v madžarščini in slovenščini. Tukaj - vse do Lendave, živi največ Madžarov, ki v slovenski državi uživajo vse pravice.

Govorimo o hrani: o bujni repi, kolinah in prekmurski gibanci in tako "prošišamo" Filovce - vas, kjer nas je čakal filovski lončar Alojz Bojnec, ki je velik mojster in znan po edinstveni rjavi in črni keramiki. "Pa prosin lipo nej mi zameriti!" Obljubim, da nas prihodnjič mojster Alojz ne bo čakal zaman.

Pozno je, bližamo se Zagrebu, tam daleč leži lepa prekmurska dežela in čaka na popotnike, na nas.

*Pa ka vas ešče pozdravin,
živi bojte, zdravi bojte,
vino pijte nej vodo.
Pa nikaj se ne krejgajte!*

Cvetka MATKO

ROMANJE V DOMOVINO:

SVETA GORA PRI NOVI GORICI

Duhovna sekcija Anton Martin Slomšek, ki skrbi zlasti za slovenske maše v Zagrebu, skuša tudi z romanji v Slovenijo ohranjati stike z domovino. Od treh najbolj znanih Marijinih božjih poti v Sloveniji: Brezje, Ptujška gora in Sveta gora smo bili že na Brezjah in Ptujski gori, za letos nam je ostala Sveta gora pri Gorici.

Na pot smo se odpravili v soboto, 14. septembra. Najprej smo se ustavili v Ljubljani. Tu se nam je pridružil g. Andrej Urbancl. Za nas je maševal v stolnici, pri maši je pel zbor pod vodstvom Vinka Glasnoviča. Nato smo si ogledali še semeniško knjižnico, ki je najstarejša v Sloveniji. Kosilo so za nas pripravili v gostilni Žibert v Šentvidu nad Ljubljano. Popoldne smo si ogledali še škofijsko gimnazijo, kjer ima prostore Izseljensko društvo Slovenija v svetu. Tu smo si ogledali tudi razstavo slikarja Štaneta Kregarja in razstavo slik o Bibliji.

Pot nas je vodila proti Primorski. Pri Logatcu smo zavili proti Črnemu vrhu nad Idrijo, kjer smo prenočili. Vreme nam je bilo toliko naklonjeno, da smo lahko občudovali zvezdno nebo. V nedeljo zjutraj pa smo se odpeljali proti glavnemu cilju romanja: Sveti gori. Sveta gora nas je pozdravila v čudovitem sončnem dnevu, uživali smo v prelepem razgledu. Ob desetih smo bili pri sveti maši, tudi tu so peli naši pevci. Okusno kosilo nas je čakalo v Biljah. Po kosilu smo šli še v Miren in se ustavili na mirenskem gradu, kjer so lazaristi (med njimi je bil nekaj časa tudi g. Andrej Urbancl), in kjer je tudi velika Cerkev žalostne matere božje. Ker je bil prav ta dan njen praznik, smo bili še pri popoldanski pobožnosti. Srečali smo se s koprskim škofom Metodrom Pirihom, ki je tudi narodni ravnatelj za Slovence po svetu. Vsak je dobil v spomin podobico s podpisom papeža Janeza Pavla II. Nato nas je čakala dolga pot do Zagreba. Postojna nas je pozdravila z nevihto, da smo še bolj občutili, kako nam je bilo vreme naklonjeno. Preživeli smo dva dneva polna bogatih doživetij.

Martina KOMAN

Romanji s koprskim škofom Pirihom

SREČANJE Z ZAMEJSKIMI SLOVENCMI

Tradicija je že, da se zamejski Slovenci vsako leto srečajo v Postojni. Letošnjega srečanja, pripravljenega 6. julija, so se udeležili tudi člani ženskega in mešanega pevskega zbora Slovenskega doma.

V popoldanskih urah smo si ogledali Postojnsko jamo in se udeležili maše v njej, popoldne pa je bilo na prireditvenem prostoru domiselno tekmovanje "Martin Krpan in njegova kobilica", kjer so se pomerili slovenski korenjaki iz domačih krajev in iz zamejstva.

Na poznejši kulturni prireditvi sta nastopila tudi naša zbora. Ženski zbor Slovenskega doma je zapel pesmi Na tujih tleh (Anton Funtek, Davorin Jenko) in Spomin na mlada leta (Marijan Horn, Petar Kutnjak), mešani zbor Slovenskega doma pa pesem Benjamina Ipavca Slovenska dežela.

V Postojni smo se srečali z znanimi in pomembnimi Slovenci, ki med rojaki v Kanadi, ZDA in Argentini skušajo ohraniti slovensko besedo in pesem. V Kanadi recimo živi Lojze Kocjančič, ki je znan po organiziranju nastopov slovenskih narodno-zabavnih ansamblov, Violeta Ruparcich iz Pittsburghu v ZDA je producentka radijskega programa Pesmi in melodije lepe Slovenije, argentinski odvetnik dr. Edvard Kovačič, po rodu iz Brkinov, pa vodi in v glavnem financira oddajo na lokalni radijski postaji v Bernalu pri Buenos Airesu z naslovom Slovenija, moja ljubezen.

Pogovarjali smo se o možnostih sodelovanja in jim obljubili posnetke naših pevskih zborov, takoj ko bo kasetna izšla. Izmenjali smo si naslove in vse povabili, naj ob prvi priložnosti obiščejo Slovenski dom.

Marijan HORN

Člani obeh zborov Slovenskega doma pred hotelom Jama v Postojni

SLOVENCİ V HRVAŠKEM ŠPORTU:

OD MAKSA MIHELČIČA DO IZTOKA PUCA

Kakšno vlogo so imeli Slovenci v razvoju in zgodovini hrvaškega športa? To je tema, s katero se kot nekdanja športnica in Slovenka, ki živi na Hrvaškem, ukvarjam že dalj časa.

Pred kratkim sem v nekem članku napisala, da se sodelovanje Slovencev v hrvaškem športu lahko spremlja od slavnega nogometnega vratarja zagrebskega Gradanskega Maksa Mihelčiča (1903-1954), ki je blestel v dvajsetih letih tega stoletja, v Zagrebu pa je bil priljubljen pod vzdevkom "Kranjac", do rokometasa Iztoka Puca, ki je na letošnjih Olimpijskih igrah v Atlanti osvojil zlato olimpijsko kolajno z rokometno reprezentanco Hrvaške.

V obdobju med Mihelčičem in Pucem so se skozi hrvaški šport "sprehodili" številni Slovenci. Med najbolj slavnimi so kolesar August-Gustek Prosenik, zmagovalec velikih kolesarskih dirk in do današnjih dni najuspešnejši hrvaški kolesar, ki je na Olimpijskih igrah l. 1936 v Berlinu zasedel 13. mesto, vaterpolist in Marjan Žužej in prof.dr. Zlatko Šimenc, atletinji dr. Alma Butia-Car in Milica Šumak, atlet Jože Kotnik, hokejaši na ledu Miran Krmelj in prof. Ivo Rataj, teniški igralci Mima Jaušovec in Lea Habunek-Zamagna. Med številnimi Slovenci, zaslužnimi za hrvaški šport je tudi Ivan Snaj - Janez, selektor rokometne reprezentance, ki je osvojila zlato medaljo na Olimpijskih igrah v Münchnu l. 1972.

Tem, najbolj uspešnim, se je pridružilo še veliko drugih, manj znanih športnikov, ki so od začetka tega stoletja do današnjih dni v Zagreb prihajali iz vseh krajev Slovenije, največ pa iz Štajerske in Dolenjske. Nekateri so se počutili kot Hrvati in so se tako tudi nacionalno opredeljevali, drugi pa so ostali zavedni Slovenci. In mednje sodim tudi sama.

Ko je pred kratkim predsednik Hrvaškega olimpijskega odbora Antun Vrdoljak govoril o rokometasu Iztoku Pucu, ni pozabil poudariti, kako veliko dolguje hrvaški šport Slovincem.

Po očetu je bil Slovenec tudi Franjo Bučar - slavni srednješolski profesor in doktor znanosti (doktoriral je iz zgodovine protestantizma), ki velja za nespornega očeta hrvaškega športa. Njegovi starši so prišli v Zagreb iz Sentjerneja na Dolenjskem, mladi Bučar pa je, po študiju v Stockholmu, postal tvorec in ideolog številnih športnih panog na Hrvaškem: od igranja nogometa (l. 1894 je v Zagreb prinesel prvo nogometno žogo), do smučanja, sankanja, umetnostnega drsanja. Bučar je bil v vseh pogledih enkratni. Bil je

Olga Šikovec-Luncer, 1963

prvi predsednik Jugoslovanskega olimpijskega odbora l. 1919 in vse do svoje smrti l. 1946 v Zagrebu tudi član Mednarodnega olimpijskega odbora,

V mojem klubu, Akademskem atletskem klubu Mladost iz Zagreba je bilo več zelo uspešnih športnic Slovenk. Doktorica Alma Butia-Car, znana zagrebska zdravnica, revmatologinja iz Teharja pri Celju je nastopila na Olimpijskih igrah v Londonu l. 1948. Bila je jugoslovanska rekorderka na 100 m, 200 m in v štafeti 4 x 100 m. Danes je skrbna soproga, mati in babica, predana svoji družini. Milica Šumak iz Ljutomera je bila hkrati prvakinja in rekorderka Jugoslavije v skoku v daljino in peterboju, l. 1952 pa tudi najboljša športnica Jugoslavije.

Med najbolj znanimi teniški delavci je Lea Habunek-Zamagna iz Maribora, teniška igralca, dolgoletni zvezni kapetan za ženske, organizatorica številnih domačih in mednarodnih teniških turnirjev, zaslužna športna delavka in predvsem dobra in topla oseba.

Sama sem prišla v Zagreb l. 1961 iz vrst slavnega Kladivarja iz Celja. Sodelovala sem na Olimpijskih igrah v Rimu l. 1960 in na evropskih prvenstvih v Stockholmu l. 1958. in v Beogradu l. 1962 ter na l. Evropskem dvoranskem prvenstvu l. 1966 v Stuttgartu. Tako kot Alma, sem tudi sama tekmovala v sprintu na 100 in 200 m ter štafeti 4 x 100 m. Bila sem večkratna jugoslovanska in balkanska prvakinja in rekorderka z rezultati 11,7 in 24,2 sekund, s čimer sem se l. 1961 uvrstila med 20 najhitrejših atletinj na svetu. Že 30 let pa atletska dogajanja na stezi z užitkom in največjim veseljem spremljam kot mednarodni sodnik. Šport je bil že od nekdaj most prijateljstva in sodelovanja, še posebej med dvema tako sorodnima sosednjima narodoma. Veseli me, da sem po svojih skromnih močeh od l. 1961 pa do danes k temu prispevala tudi sama.

Olga ŠIKOVEC - LUNCER

IZ PESNIŠKEGA OPUSA KETI REMETIN

Kaštel-Stari, kjer je rojena, morje, šum valov, cerkvice in ciprese... To so prvi vtisi, ki so globoko vrezani v spomine Ketii Remetin. Če temu dodamo še slikovitost Šplita, kjer je končala srednjo šolo, njegove zgodovinske stavbe, Dioklecianovo palačo in cerkev Svetega Duje, smo dobili ozračje, v katerem in iz katerega je črpala snov za svojo poezijo.

Svoje prve pesniške stvaritve je objavila že v srednješolskih časopisih. Med študijem je sodelovala v književni reviji Marulić. Zdaj je članica Kulturno-znanstveno-pesniške tribune Kolegium Hergešić. Sodeluje tudi v drugih kulturnih tribunah mesta Zagreba.

Iz še neobjavljene zbirke, ki jo je Keti Remetin ljubeznivo odprla prav za Novi odmev, objavljamo dve pešmi in seveda vsem ljubiteljem toplo preporučamo druženje z njeno poezijo.

Ivica KUNEJ

NEKA BUDE SVJETLOST

*U meni jecaju tišine
nekih dalekih vremena i rijeka
što počinak nalaze
u vlastitom akordu
još neizrečene pjesme.*

*I zaustavljeni vali jecaju u meni
misleč - to nestaju
svi snovi oceanski
a ne slute da tek sumrak kraja
nov početak radja
sa krilima zore
i glazbom koralja.*

*Kad sabrat će dane
od svih strana svijeta
i tad okruniti riječju
neka bude život,
neka bude svjetlost,
riječju što bi od početka
da tajanstvu groba
sve kule razori,
sve lance razlomi,
sve sužnje izbavi.*

DA IZGUBIM STAZU

*Posudom do vrha
napunjenom aloom i nardom
sudjeno mi propeti se
planinama, klisurama
i sići do zaledjene rijeke
da se pritom ne prelije
nijedna kap
preko ruba života.*

*Izgubim li možda suzu iz oka
morala bih preletjeti
ambis neodgovorenih pitanja
a krila su još prikovana
stablu spoznaje dobra i zla.*

SADOVI SODELOVANJA PESNIKA IN SKLADATELJA

Ko si roko podata pesnik in skladatelj, se rodijo vrhunske glasbene stvaritve. Pesnik Marijan Horn in glasbeni pedagog, skladatelj in dirigent Petar Kutnjak sta to dokazala že nekajkrat. Prvi sad njenega sodelovanja je uglasbena pesem Slovenski dom - naš drugi dom, ki jo je pevski zbor Slovenskega doma premierno zapel lani. Tokrat predstavljamo besedilo in notni zapis pesmi SPOMIN NA MLADA LETA, s katero se je pevski zbor Slovenskega doma predstavil na letošnjem srečanju zamejskih Slovencev v Postojni.

Marijan HORN

NAŠI PRVI PETKI

Vse se je začelo lani, ko se je porodila zamisel, da bi se člani Slovenskega doma sestajali vsaj enkrat na mesec in na rednih srečanjih izmenjavali potrebna obvestila za reševanje takratnih perečih problemov. Toda hitro je postalo jasno, da so bili ljudje potrebni, poleg resnih stvari, tudi razvedrila, zbliževanja, prijetnih pogovorov pa tudi domačnosti. To smo čutili vsi. In tako smo začeli: malo glasbe, šale, polke, valčki in ples. Toda to še ni bilo dovolj. Ljudje imajo svoje osebne praznike. Zakaj jim ne bi čestitali?

In 3. februarja l. 1995 smo prvič objavili imena članov, ki imajo v tem mesecu rojstni dan. Bilo jih je 31. Sledile so čestitke navzočim, malo šampanjca, potem pa zabava do desetih zvečer.

Srečanja so se potem vrstila vsak mesec. Prvi petek v mesecu je zlezal ljudem pod kožo, ali bolje rečeno - v srce, kajti sprejeli so ga tako prisrčno, da so brž spraševali, kaj je s srečanjem, če ga niso zasledili v mesečnem programu. Srečanja so postala tradicija. Doslej jih je bilo 21, čeprav smo poleti združili po dva meseca, da ne bi bil kdo prikrašan.

Program srečanj dopolnjujemo tudi z novicami iz matične domovine. Spomnimo se znanih umrlih slovenskih umetnikov, igralcev, piscev, pevcev in glasbenikov, torej ljudi, ki so prispevali k slovenski kulturi.

Naši člani na srečanjih sodelujejo s svojimi literarnimi prispevki, pokažejo svoje igralske sposobnosti, včasih priredijo "mini koncert", tombolo in še kaj.

Na srečanju običajno pride okoli 70 članov, vzdušje pa je postalo že tako prisrčno, kot si ga človek lahko samo želi. Postali smo pravi prijatelji!

Marijan HORN

Pustno rajanje v Slovenskem domu

SPOMIN NA MLADA LETA

BESEDILO: MARIJAN HORN
GLASBA: PETAR KUTNJAK

ANDANTINO (♩ = 72)

S. S₁

DRA-GA MO-JA VAS DO-MA-ČA, RA-DA SPOM-NIM SE NA TE, SAJ SPO-MIN VILA
RO-ZIC DO-STI SEM NJA-BRA-LA, VEN-ČEK SPLE-LA SEM VLA-SR, SEM MAR-JE-TI-

A

DOST ME VRA-ČA VMO-JE KRA-JE LJU-BIJE-NE, A-LI JE.
CO V PRA-SA-LA: ME FAJT LJU-BI, A-LI JE.

TAM SEM TI - ČKI VSAK DALI PE-LA,
SPREM-LJA ME V ŽIV - LJE-NJU MO - JEM

K RO-ZAM SEM SE SKLA-NJA-LA, IJU O SRE - ČI
CAR O - TRO-SKIH SRE - ČI LIH DJU, SAJ ME PE - SEM

KO MED NJI - MI SEM SE - DE - LA
TU-DI DA - NES RA-DA PO - JEM

SA-NJA-LA. DRA-GA MO-JA VAS DO-MA-ČA, RA-DA SPOM-NIM SE NA TE,
PO-MLA-DI.

SAJ SPO-MIN VILA DOST ME VRA-ČA VMO-JE KRA-JE LJU-BIJE-NE, VMO-JE KRA-JE LJU-BIJE-NE.
RITARD.

RAJANJE Z ZLATOPOROČENCEMA

Letošnji prvi petek v oktobru je bil posebej vesel in slovesen, saj smo poleg rojstnih dnevov praznili tudi redek jubilej, zlato poroko naših članov, zakoncev Pavle (rojane Sluga) in Marijana Horna.

Ko je zadonela poročna koračnica, je naš "duhovnik" poklical ženo in nevesto, da v spremstvu hčerke in vnukinje pristopita k poročnemu obredu ter javno potrdita, da želita v zakonu preživeti še nadaljnjih petdeset let in obljubita, da se bosta tudi vnaprej ljubila tako, kot sta se v prvih petdesetih letih skupnega življenja.

Ženin in nevesta sta morala odgovoriti na vrsto vprašanj. Ženin recimo, ali bi bil pripravljen na soprogino željo zapustiti svojo ljubico - radiotehniko. Ko je odvrnil, da bo soprogi prepustil radio, zase pa obdržal tehniko, je morala zlata nevesta povedati, ali se je pripravljena z možem bolj pogosto pogovarjati po radioamaterskem mobitelu, ki ga je izdelal prav njen soprog. "Duhovnik" je ženina vprašal tudi to, ali bi svoji soprogi prepustil tri vogale v hiši, saj je znano, da je večinoma zdoma in da, če že je doma, piše pesmi in misli na skladatelja svojih pesmi Petra Kutnjaka, nevesta pa je morala v zvezi s tem odgovoriti, ali bi kot prava gospodinja, ki skrbi za vse štiri hišne vogale, sploh kakšnega prepustila soprogu, ki je tako in tako preveč zaposlen s svojimi konjički.

Ko je po zabavnih odgovorih "duhovnik" ženinove in nevestine roke povezal s štolo - za nadaljnje skupno življenje - smo bili priča neizbežnemu poljubu zlatega para. Sledilo je obdarovanje, vrstila so se šaljiva in resna voščila svatov, po izrečenih dobrih željah pa je zlatoporočencema njuna vnukinja - v svojem in materinem imenu - slavljencema podarila prekrasen šopek s petdesetimi rdečimi vrtnicami.

"Duhovnik" je svojo vlogo odigral nadvse dosledno in je zlatoporočencema - čeprav pred poroko nista bila pri spovedi in obhajilu - naložil pokoro. Ženinu, da napiše pesem o petih desetletjih zakonskega življenja, nevesti pa, da še naprej prenaša svojega zakonskega moža Marjana, ki je že sam zadostna pokora.

Po tem silno resnem postopku je "duhovnik" ukazal "ministrantom", da pripeljejo skupno darilo članov društva - ogromno torto in veliko steklenico šampanjca.

Po slovesnem rezanju torte in bučnem odpiranju šampanjca sta zlati ženin Marjan in zlata nevesta Pavla z valčkom odprla ples in začelo je svatovanje, ki je za nekatere trajalo do odhoda zadnjih tramvajev, za nekatere pa še dlje.

Silvin JERMAN

1	2	3	4			5	6	7	8	9
10					11	12		13		
14				15			16		17	
18			19				20	21		
22						23				
		24				25				
26	27				28			29		30
31							32			
					33	34				
35						36			37	

VODORAVNO: 1. prostor za stara pisma in dokumente 5. moški pevski glas 10. mesto v Izraelu 11. znak za kem. element 13. ozka deska 14. pripadnik starogrškega plemena, 15. slovenska gora 17. šolska ocena 18. na skrivaj gledati 20. dalmatinsko vino 22. shajališče Slovencev v Zagrebu 24. tanka žica 25. angleški kveker, ustanovitelj Pennsylvanije (William) 26. država v nekdanji Sovjetski zvezi 29. francoski modni kreator 31. krajevni pripadniki 32. kem. element 33. stara merska enota (mn.) 35. slovenski planinski pisatelj (France, Ljubljana 1910-1984, Kjer tišina šepeta) 36. konec polotoka 37. poljska cvetlica

NAVPIČNO: 1. starogrški filozof (500-428 p.n.š.) 2. tuje moško ime 3. prvi predsednik slovenskega društva po drugi svetovni vojni v Zagrebu 4. veznik 6. španski člen 7. prvo slovensko društvo v Zagrebu po drugi svetovni vojni 8. Shakespearova tragedija 9. slovenski pripovednik, humorist (Ata Žužamaža) 11. rotacija elektronov v atomu 12. osebni zaimek 15. nemško ime mesta na Baltiku, sedaj v Poljski (fon.) 16. trgovske ladje v srednjem veku (tudi rastline, ki vsebujejo kokain) 19. obvestilo, oglas 21. starogrški lirski pesnik (518-438 p.n.š.) 23. belgijsko kopaljšče 27. znak za kem. element 28. angleško moško ime (roman J. Conrada: Lord ...) 30. Chaplinova žena 32. kratica za pripadnost eni izmed svetovnih cerkev 34. znak za kem. element

Ivo JERMAN

Za pravilno rešeno križanko Novega odmeva razpisujemo dve nagradi:

1. nagrada - prvi IZLET, ki ga bo Slovenski dom organiziral v naslednjem letu

2. nagrada - steklenica slovenskega vina

Gesla pod 22 vodoravno ter 3 in 7 navpično napišite na dopisnico ali list papirja. Rešitev križanke pošljite najpozneje do 1. januarja 1997 na naslov: Slovenski dom, Masarykova 13/I, 10000 Zagreb, ali pa jo osebno prinesite v tajništvo doma.

Ne pozabite se podpisati in pripisati svoj naslov.

NE POZABIMO SLOVENSkih JEDI: DOBROTE

BUJTA REPA

Potrebujemo: 2 kg kisle repe, 1/2 kg svinjskega hrbita, 1 kg kaše, 10 dkg masti, 5 dkg moke, 6 strokov česna, 1 čebulo, sol.

Priprava: Meso kuhamo z repo. Ko je skoro že mehko, zakuhamo prebrano in oprano kašo. Iz masti in moke naredimo svetlo prežganje, mu primešamo sekljano čebulo in česen. Razkuhamo s prav malo mrzle vode. Dodamo repi. Dobro prevremo. Po okusu solimo. Meso vzamemo iz jedi, ga narežemo na lepe rezine. Repo stresemo v skledo, po njej naložimo mesne rezine.

Serviramo kot samostojno jed. Svežo svinino lahko zamenjamo s prekajeno.

SLOVENSKI DOM VABI!

TAJNIŠTVO

je odprto vsak delovni dan od 9. - 13. ure, ob torkih in četrkih pa tudi od 18. - 20. ure.

Telefon: 421 - 985

KLUB MOJA DEŽELA je odprt vsak dan, razen sobote in nedelje od 10. - 13. ure in od 17.30 - 21. ure.

ČITALNICA IN TV DVORANA sta odprti vsak delovni dan od 10. - 13. ure in od 17.30 - 21. ure

DVORANA PREŠEREN: razstave so na ogled vsak dan od 10. - 13. ure in od 17.30 - 21. ure.

KNJIŽNICA je odprta vsak torek od 16. - 18. ure in vsak četrtek od 10. - 12. ure.

VAJE PEVSKIH ZBOROV:

ženski zbor Slovenski dom: torek in četrtek, od 18,30 - 20. ure, mešani pevski zbor Slovenski dom, torek in četrtek, od 20 - 21,30 ure, zbor duhovne sekcije A.M.Slomšek, petek od 16. - 17,30 ure.

SVETE MAŠE V SLOVENŠČINI

so dvakrat na mesec v cerkvi Ranjenega Isusa na Trgu bana Jelačića. Po maši je druženje v Slovenskem domu.

TISK: v Slovenskem domu lahko redno prebirate dnevnik DELO, PRIMORSKE NOVICE in SLOVENEK, katoliški tednik DRUŽINA, politični tednik MLADINA, družinski tednik JANA, mesečnik za zamejske Slovence NAŠA SLOVENIJA, mesečnik za upokojence VZAJEMNOST, tednik TV-15 SVOBODNA MISEL, glasilo Planinske zveze Slovenije PLANINSKI VESTNIK, osrednjo sloslovensko historično revijo ZGODOVINSKI ČASOPIS, MLADIKO in mesečnik za vprašanja literature in mentorstva MENTOR, ter si ogledate zanimive publikacije, recimo kataloge SLOVENSKEGA ZDRAVILIŠČA, SLOVENIJA ZELENi DRAGULJ EVROPE, KAMPI V SLOVENIJI.

VSTOPNIN za prireditve in dogajanja v Slovenskem domu NI.

V Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom se lahko včlanijo vsi Slovenci iz Zagreba in Zagrebške županije ter vsi drugi posamezniki in pravne osebe, ki sprejemajo statut društva.

članarina za leto 1996 je 15 kun.

Vsak član prejema mesečni bilten o dogajanjih in prireditvah v društvu.

KORISTNI NASLOVI

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE

Veleposlanik Matija Malešič
Savska 41 (aneks), 10000 Zagreb
tel. 6156 - 503 in 6151 - 633
fax: 6159 - 463
Konzularni oddelek
Konzulica Alenka Jerak
uradne ure od 9.00 - 12.00
tel. 6121 - 511 in 535 - 122

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE

Generalni konzul **Jože Hlep**
Obala hrvatskog narodnog preporoda 3,
21000 Split
tel. 021 356 - 988 in 021 356 - 880
fax: 021 356 - 936

KONZULARNI DNEVI NA REKI

ki jih vodi konzulica Alenka Jerak, so praviloma enkrat na mesec v prostorih Kulturno-prosvetnega društva Bazovica Podpinjol 43, 51000 Rijeka
tel. 051 215 - 406

PIŠITE NAM!

Vam je novi časopis všeč?

Ali v njem kaj posebej pogrešate?

Smo na kaj pozabili?

Si želite, da bi o kakšni osebi ali temi pisali še več?

Se vam zdi katera od rubrik posebej zanimiva?

Bi se radi preizkusili v pisanju?

Se v vašem domačem predalu skrivajo kaj takega, kar bi bilo vredno objave (pesem, crtica, analiza, komentar, karikatura...)?

Nas želite pohvaliti ali grajati?

Ali že nestrpnost pričakujete naslednjo številko?

Bi radi v njej objavili oglas?

Z vašo pomočjo bi radi že v naslednji številki zapolnili vsaj dve novi rubriki, in sicer Odmevov oglasnik in Pisma bralcev

Pišite nam na naslov: Novi odmev, Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Masarykova 13/I, 10000 Zagreb.

„MENZA K SLOVENCU“
Abonement mesečno Din 300 in 400.
Kosilo v krahov Din 6.
HATZOVA UL., 24. PRIZ.

Zavodla
Vrtnarstvo v Podsedu
Stalno prodajno mesto v tržnici na
Dolcu (levo od ishodnih stopnic)
Vsakovrstno, vedno svežo, domačo zelenjavo!

A. KEŽMAN
Zagreb, Savska cesta 37.
Telefon 79-64.
Prevzame vna lesnaka dela in jih po
sodnih cenah najbolje izvede.

Jurja grofa Thurnskega
eklarna na Ravnah d. d.
Podružnica Zagreb, Vlaška 40
ima v skladišču vedno vse izdelke svojega koncerna

GOSTILNA MALI
Zagreb, Peleševčev trg 3
se priporoča zagrebčkim Slovincem
(Vsaki čas toplo in mizna jedila,
domača vina. — Nižke cene!
— Marija Hočevar

ŽELJKO VIŽINTIN
Proizvodnja pletenega pohištva in kolar
Zagreb — Nova cesta 98 (lastno poslovanje)
(za Kolodvorom Sava) Telefon: 88-08.
Najmanjšeje pleteno pohištvo iz španjolske trske,
rotogata, vrtove hiše za verande, balkone, restavracije,
sanatorije, kopalnice i. t. d. Vsakovrstne kosarje za qbrt
in hišo
Prodajalna v Vlaški ul. št. 40,
Pletarska, Ircun, Acelikratka in Alibarka roba.

KROJASKA DELAVNICA
priporoča se cenj. damam in gosp.
dom. Za solbno izdelavo jamni
Sprejemamo tudi popravila
ANDREJ ČEV
Vinska 64. dv.

Thurn — Böhler St. — Egydyer.
Telefon: 21-30.

Slovinci!
Kupujte suhomesnato robo pri
svugranj rojilni:
Josipu Papiču
na Savski cesti, vogal
Vodnikove Stev. 19.
Stalno sveža roba!

Cenjenemu općinstvu naznanjam, da odprem
2. XI. na Savski cesti na vogla Vodnikove ul.
Trgovino suhomesnate robe
v kateri bom nudil samo prvovrstno robo Za nizko ceno
in solidno postrežbo jamčim in se priporočam
I. PAPIČ

Moderni klobuki
za dame in gospode pri
JANKU FLERINU
ZAGREB — ILICA 87.

Buffet „Selce“
Gundulićeva 13
toč: najboljša bizeljska in do-
maća vina
Priporoča se
Ivan in Justina Petnik.

Gostilna in vinska klet
VLADIMIR ČERNE
ZAGREB, Radlčeva ul. št. 1. dvorišće.
Prvorazredna domaća kuhinja, ter razna vino kakor dolinski cvieček, ljuto-
merzen, dalbinsko vino i. t. d.
Shajališće Slovencevi!
Za oblen obisk se priporoča!

PAKIŽ I DRUGOVI
Podružnica Ilica 112.
Mreže, žične tkanine, železnarjio, sita, drvena
roba ter vse hišne in kuhinjske potrebščine.
Se prporoča!

ANTONIJA VERŠEC
„SLOVENSKA MENZA“
Dobra domaća hrana, lahko
tudi izven hiše.
Kosilo Din 6—10 Večerja Din 4—8.
Abonenti znaten popust.
Priporoča se
Antonija Veršec

Buffet in delikatese
raznovratne fine jedi in vse
alkoholno pijske
Preradovičev trg št. 4.
Lastnik buffeta v operi.
priporoča se
Makso Dolinar

Lastni vinogradi!
Seršenova ljutomerska vinara
Radlčeva (Duga) ul. 12.
Desertna ljutomerska vlna . . . po Din 8.50 in 11 . . . . .
Beteljske znamke „Marquis“ . . . . . 25—
„Richelleu“ . . . . . 20—
Zajutrkovalnica.
Buffet.

NAJSOLIDNEJŠA BARVARNA
MAKS PONGRATZ
in keramična čistilna obleka
se prporoča
ZAGREB
Draskovičeva 4. — Petrinjska 32. A.
Ilica 47.

BARŠIČ SLAVKO
Čevljarska delavnica
Samostanska 9 dvorišće in Marova 10
Izdeluje vsen vrst čevlje po meri.

UREK BLAŽ
Mizarstvo za stavbe in pohištva
ILICA 252.

Slovinci!
Kupujte „ledeje“ meso pri
KARAS LEOPOLD
Tržnica na Dolcu, Boko št. 61.

Restavracija VAROŠKA PIVNICA
Gajeva ul. 9.
Stara renomirana zagrebška restavracija v sredini in
drugih jedi vedno tudi raznjiti, čevapčići in „šindeli“
„Meni“ od Din 15.— naprej. Prvorazredna vina in najbolje piv-
v I. nadst. separirani prostori z uporabo klavirja.
Vse robote rojalna glasba.
Lastnik: **Ciril Tratinik**.
Šhajališće Slovencev.

**PODJETNIKI IN OBRITNIKI! TRGOVCI IN GOSTILNIČARJI!
DIREKTORJI SLOVENSКИH, MEŠANIH IN DRUGIH PODJETIJ!
ZGLEDUJTE SE PO VAŠIH PREDNIKIH, KI SO V TRIDESETIH LETIH V ODMEVU
PREPOZNALI ODLIČNO PRILOŽNOST ZA REKLAMO!
SVOJE STORITVE IN IZDELKE OGLAŠUJTE
V NOVEM ODMEVU!**

NAJ SE NAJLEPŠE ŽELJE UTRNEJO V TERMAH ČATEŽ
Novoletno praznovanje 96/97 v termalnem paradizu
„3 in večdnevni paketi“
HOTEL TERME • HOTEL TOPLICE • HOTEL ZDRAVILIŠČE
BUNGALOVI APARTMAJI
SILVESTROVANJE:
v hotelskih restavracijah, v grajski restavraciji hotela Golf Grad
Mokrice, disco silvestrovanje v Clubu Termopolis
Informacije i rezervacije: telefon +386 608/35 000,

